

Anniina Köönikkä

KIRKKOVUOSI VIIKOSSA

Jumalanpalvelusmateriaali rippikoululeireille

Opinnäytetyö

CENTRIA AMMATTIKORKEAKOULU

Kansalaistoiminnan ja nuorisotyön koulutusohjelma

Lokakuu 2013

TIIVISTELMÄ OPINNÄYTETYÖSTÄ

Yksikkö	Aika	Tekijä/tekijät
Humanistinen ja kasvatusala, Ylivieskan yksikkö	lokakuu 2013	Anniina Köönikkä
Koulutusohjelma		
Kansalaistoiminta ja nuorisotyö		
Työn nimi		
KIRKKOVUOSI VIIKOSSA. Jumalanpalvelusmateriaali rippikoululeireille.		
Työn ohjaaja	Sivumäärä	
KT Reetta Leppälä	34 + 41	
Työelämäohjaaja		
Nuorisotyönohjaaja Kai Korpi, Nakkilan seurakunta		
<p>Opinnäytetyön tavoitteena oli valmistaa jumalanpalvelusmateriaalit rippikoululeirien jumalanpalvelushetkiin. Materiaalissa pyrittiin huomioimaan rippikouluikäisen nuoren elämä ja materiaalin riittävä monipuolisuus. Materiaalissa otettiin myös huomioon rippikoulusuunnitelmassa esitetyt tavoitteet jumalanpalvelukselle. Nakkilan seurakunta toimi työn hankkeistajana.</p> <p>Työssä käsiteltiin jumalanpalvelusta rippikoulussa, nuoren hengellistä elämää ja sen tukemista, jumalanpalvelusmateriaalin valmistumista, käyttöä ja siitä saatua palautetta. Lopussa pohdittiin työn onnistumista ja kehittämiskohteita.</p> <p>Tarkoitus oli, että jokainen pyhäpäivä oli rippikoululaisten itsensä toteutettavissa työntekijän tai isosen johdolla. Valitut pyhät olivat kirkkovuoden suuria pyhiä, jotka käsittelivät kristinuskon ydinsisältöjä. Jumalanpalvelushetkissä opeteltiin jumalanpalveluksen sisältöä ja merkitystä. Toteutukseltaan monipuoliset saarnat toivat vaihtelua leirin jokapäiväiseen jumalanpalvelushetkeen.</p>		
Asiasana		
jumalanpalvelus, rippikoulu, spiritualiteetti		

ABSTRACT

CENTRIA UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES Humanities and Education, Ylivieska	Date October 2013	Author Anniina Köönikkä
Degree programme Civic Activity and Youth Work		
Name of thesis CHURCH YEAR IN ONE WEEK. Service materials for confirmation camps.		
Instructor Ed.D Reetta Leppälä	Pages 34 + 41	
Supervisor Youth leader Kai Korpi, the Parish of Nakkila		
<p>The objective of the thesis was to make church service materials for confirmation camps. Life of the confirmation trainee and material’s versatility were taken in consideration in the prepared material. Also the objectives of the church service in confirmation school were noticed in the material. This material was carried out with the parish of Nakkila.</p> <p>The thesis was focused on church service on confirmation school, spiritual life of teenagers and how to support it, preparation and usage of the material and what was the feedback like. The pros and cons of the material were evaluated at the end.</p> <p>The purpose was that every service could be prepared by confirmation trainees with the help of employees or group leaders. All days included in the material were considered to be the most important days of the church year and they were focused on the basics of Christianity. Learning the content and purpose of the church service was prioritized. Versatility of the sermons brought variation to the every-day services.</p>		
Key words church service, confirmation school, spirituality		

TIIVISTELMÄ
ABSTRACT
SISÄLLYS

1 JOHDANTO.....	1
2 KEHITTÄMISTEHTÄVÄT.....	3
3 JUMALANPALVELUS RIPPIKOULUSSA.....	6
3.1 Jumalanpalveluksen osat tukemassa rippikoulusuunnitelmaa	7
3.2 Nuoret ja jumalanpalvelus.....	8
3.3 Jumalanpalveluksen vaikuttavuus	10
4 NUOREN SPIRITUALITEETTI	13
4.1 Nuoruus elämänvaiheena	13
4.2 Nuoren hengellisyys	15
4.3 Nuoren hengellisen elämän tukeminen.....	17
5 TOIMINNAN KUVAUS.....	19
5.1 Nakkilan seurakunnan rippikoulutyö	19
5.2 Materiaalin tekeminen.....	20
5.3 Materiaalin käyttö kesällä 2013	22
5.4 Palaute.....	23
5.5 Palautteen pohjalta tehdyt korjaukset.....	26
6 POHDINTA.....	28
LÄHTEET.....	32

LIITTEET

1 JOHDANTO

Jumalan sana puhuttelee meitä monin eri tavoin. Seurakuntien viikot ovat täynnä eri-ikäisille tarkoitettuja tapahtumia, hetkiä ja tilanteita, joissa enemmän tai vähemmän pysähdytään ja hiljennytään Jumalan sanan ääreen. Koko viikko huipentuu sunnuntaina koko seurakunnan yhteiseen juhlaan, jumalanpalvelukseen.

Hartauselämä on korvaamaton osa rippikoulua. Kaikenlaisten hartauksien ja rukoushetkien keskellä jumalanpalvelus on rippikoulun hengellisen elämän keskus. Jumalanpalveluksiin tutustutaan säännöllisesti koko rippikoulun ajan. Rippikoulun intensiivijaksolla, leirillä tai päivärippikoulun kokoontumisissa, vietetään päivittäin muiden hartaushetkien lisäksi leirijumalanpalveluksia, jotka usein ovat tiivistettyjä versioita sanajumalanpalveluksista.

Opinnäytetyönäni valmistin materiaalipaketin käytettäväksi näissä leirijumalanpalveluksissa. Leirijumalanpalvelusten aiheina on kirkkovuoden suurimpia ja tunnetuimpia pyhiä. Jumalanpalveluksen kaavaa on tiivistetty, mutta siinä on läsnä kaikki sanajumalanpalveluksen tärkeimmät osat. Se, mikä tekee materiaalipaketista erilaisen, on saarnojen monipuolisuus. Saarnat eivät ole pelkästään puhuttavia saarnoja, vaan mukana on näytelmää, mielikuvamatkaa ja toiminnallisia menetelmiä. Halusin olla mahdollisimman uskollinen perinteisen jumalanpalveluksen luonteelle, joten saarnoissa pystyin tuomaan joskus kankealtakin tuntuvan jumalanpalveluksen lähemmäksi nuoren elämää.

Työ tehtiin Nakkilan seurakunnan rippikoulutyölle. Samainen seurakunta toimi myös työn hankkeistajana. Nakkilassa oli hyvin monta vuotta käytössä samat materiaalit leirien jumalanpalvelushetkien toteuttamista varten, joten materiaalien uudistaminen ja kehittäminen oli tarpeen. Ehdotukseni, että voisin uudistaa mate-

riaaleja opinnäytetyönäni, herätti innostusta Nakkilan seurakunnan rippikoulusta vastaavien työntekijöiden joukossa ja ehdotus otettiin lämmöllä vastaan. Ensimmäisen kerran uudet materiaalit pääsivät käyttöön kesällä 2013.

Nakkilan seurakunta ei ole ainut, joka hyötyy työstäni, vaan valmistamani materiaali palvelee myös minua itseäni tulevaisuudessa kirkon nuorisotyössä. Myös seurakunnat, joilla ei ole valmista leirijumalanpalvelusmateriaalia, voivat hyötyä tästä materiaalipaketista rippikoulutyössään. Saarnoja voi muokata tai tehdä lisää, jotta materiaalista tulee omannäköinen ja jotta se palvelisi jokaista käyttäjää mahdollisimman hyvin.

2 KEHITTÄMISTEHTÄVÄT

Mietin tämän opinnäytetyön tekemistä jo syksyllä 2012. Luovuin kuitenkin ideasta ja jäin odottelemaan parempaa aihetta. Keväällä 2013 pohdin edelleen työni aihetta ja päädyin kriittisyydestäni huolimatta tekemään aamujumalanpalvelusmateriaalit rippikoulutyölle. Olin jo puhunut työstä Nakkilan seurakunnalle, jossa idea otettiin avosylin vastaan. Sopimus hankkeistuksesta seurakunnan kanssa kirjoitettiin helmikuun 2013 aikana ja toteutussuunnitelmani esitin helmikuussa 2013.

Syyt, miksi sittenkin päädyin tähän opinnäytetyön aiheeseen, olivat kypsyneet mielessäni pitkään. Olin aikaisemmin tehnyt seurakuntaharjoitteluissani pieniä saarnanäytelmiä rippikoululeirin jumalanpalvelushetkiin. Koin itse onnistuneeni niiden tekemisessä ja sain paljon hyvää palautetta työntekijöiltä. Se, että minulla oli jo valmiina materiaalia mahdollista opinnäytetyötäni varten, oli painavin syy sen tekemiselle. Lisäksi koin, että Nakkilan seurakunnan edellinen jumalanpalvelusmateriaali kaipasi uudistamista ja uudet materiaalit tulisivat siellä tarpeeseen. Materiaalista on minulle hyötyä myös jatkossa tulevissa työpaikoissani kirkon nuorisotyössä.

Mietin materiaalin toteuttamista erityisesti nykyisen rippikoulusuunnitelman esittämän kolmen korin periaatteen pohjalta. Usko-koriin pohjaten materiaalit mukailivat kirkkovuoden suuria pyhiä ja niiden teemoja. Rukous-kori toteutui, koska jokainen jumalanpalvelus on hartaushetki, jossa harjoitetaan omaa spiritualiteettia. Elämä-kori taas edellytti materiaalin sisällön olevan sellaista, joka otti nuoren elämänkysymykset huomioon. (Rippikoulusuunnitelma 2001, 10.)

Nakkilan seurakunnan toiveiden mukaisesti materiaalin tuli käydä läpi kirkkovuoden suurimpia pyhiä. Materiaalin toivottiin myös olevan isosryhmien toteutet-

tavissa. Edellinen materiaali kävi läpi myös kirkkovuoden pyhiä ja isosryhmät toteuttivat jumalanpalvelukset. Tämä on koettu toimivaksi ja se haluttiin pitää. Koska erityisesti saarnoihin tunnuttiin olevan osin kyllästyneitä ja niihin pystyin helposti vaikuttamaan, halusin tuoda tekemäni materiaalin kautta lisää vaihtoehtoja ja monipuolisuutta juuri saarnavalikoimaan. Halusin panostaa saarnojen toteutuksessa nuoren elämän lähtökohtien huomioonottamiseen. Pohdin myös erilaisia toteuttamistapoja saarnoille, jotta jokainen rippikoululainen voisi tulla puhutelluksi. Vaikka nuori kykenee entistä paremmin ymmärtämään abstrakteja asioita ja symboliikkaa, niin rippikoululaisten joukossa mahtuu niitäkin, jotka ajattelevat edelleen hyvin konkreettisesti (Rippikoulusuunnitelma 2001, 13). Heitä varten on hyvä olla havainnollistavia elementtejä, jotta hekin voisivat paremmin ymmärtää, mitä kristinusko oikein pitää sisällään. Näiden pohdintojeni ja seurakunnan toiveiden pohjalta päädyin seuraavanlaisiin kehittämistehtäviin:

1. Miten saada rippikoululeirillä käytettävästä jumalanpalvelusmateriaalista mahdollisimman monipuolinen, jotta se puhuttelisi jokaista rippikoululaista?

Nuoret tulevat erilaisista kodeista ja elämäntilanteista. Osa on voinut saada paljon uskonnollista kasvatusta, osa ei ollenkaan, jolloin lähtötiedot kristillisestä uskosta ovat hyvin eritasoisia. Silloin uskonnollisen kielen pitää olla helppotajuista ja sisältää konkretisoivia elementtejä, jotta ne, joille kristinusko on vierasta, voisivat paremmin ymmärtää, mistä kaikesta kristillisessä uskossa on kyse. Jokainen rippikoululainen tarvitsee ohjausta oman hengellisyytensä hoitamisessa lähtötasonsa mukaan.

2. Miten saada rippikoululeirillä käytettävästä jumalanpalvelusmateriaalista sellainen, joka ottaa nuoren elämän huomioon?

Jumalanpalvelus toimii rippikoulun hengellisen elämän keskuksena. Siksi siihen on tärkeää panostaa, jotta nuori voisi löytää jumalanpalveluksen asiana, joka hoitaa hänen omaa uskoaan. Rippikouluiässä nuori rakentaa omaa maailmankuvaansa ja on oleellista antaa hänelle siihen välineitä. Nuoren elämä tuodaan keskelle jumalanpalvelusta siten, että nuori saa olla itse suunnittelemassa, toteuttamassa ja tuomassa sisältöä yhteiseen hiljentyshetkeen.

3 JUMALANPALVELUS RIPPIKOULUSSA

Jumalanpalveluselämä tarkoittaa kaikkia kokoontumisia, joissa seurakunta on koolla sanan ja sakramenttien äärellä. Kokoontumisista jumalanpalvelus on koko seurakunnan yhteinen juhla ja seurakunnan elämän keskus. (Palvelkaa Herraa iloiten 2000, 2, 96; Sariola 2001, 203.) Perustana jumalanpalvelukselle toimii usko kolmiyhteiseen Jumalaan. Jumalanpalveluksessa Jumala on läsnä ennen kaikkea oman sanansa ja sakramenttiansa kautta ja vaikuttaa uskon kautta jokaisessa kristityssä. Jumalanpalveluksessa Jumala itse palvelee omiaan, jotka vastaavat saamaansa hyvyyteen palvelemalla häntä ja lähimmäisiään. Jumalanpalvelus todistaa uskosta ylösnousseeseen Kristukseen ja on merkinä maailmalle elävästä Kristuksen kirkosta, joka kutsuu Kristuksen yhteyteen. (Palvelkaa Herraa iloiten 2000, 190–191.)

Rippikoulun yhtenä tavoitteena on tuoda nuori mukaan seurakunnan toimintaan ja seurakuntayhteyteen (Pruuki 2010, 104; Rippikoulusuunnitelma 2001, 28). Rippikoulussa seurakunnan toimintaan osallistuminen on tärkeää, mutta jumalanpalvelusta korostetaan edelleen hengellisen elämän keskuksena. Siellä nuori saa turvallisesti olla vuorovaikutussuhteessa Jumalan kanssa ja siksi rukouksen ja jumalanpalveluksen tulisi olla riittävästi läsnä rippikoulun eri hetkissä. Sisältö jumalanpalveluselämään löytyy nuoren omasta elämästä ja kristinuskon sisällöstä. Jumalanpalvelus ei saisi jäädä marginaaliseksi osaksi seurakunnan toimintaa, vaan sen tulisi olla rippikoulun käyneen nuoren ensisijainen paikka hoitaa omaa uskoa. (Rippikoulusuunnitelma 2001, 29–30.)

3.1 Jumalanpalveluksen osat tukemassa rippikoulusuunnitelmaa

Rippikoulusuunnitelmassa Katekismuksen kolme pääosaa, kymmenen käskyä, uskontunnustus ja Isä Meidän –rukous, jäsentävät rippikouluopetusta. Käskyt tulevat lähelle nuoren elämää kaikkien sydämissä asuvan luonnollisen lain kautta (Room. 2:14–15) ja antavat pohjaa eettisten asioiden pohtimiselle. Uskontunnustus pitää sisällään kristillisen uskon pääsisällön, luomisen, lunastuksen ja pyhityksen. Isä Meidän –rukous toimii lähtökohtana hengellisen elämän toteuttamiselle ja harjoittamiselle. Rippikoulusuunnitelmassa nämä Katekismuksen sisällöt muodostavat niin sanotusti kolme koria, elämän, uskon ja rukouksen, joiden kaikkien tulee olla läsnä sopivassa suhteessa rippikouluopetuksessa. (Rippikoulusuunnitelma 2001, 9–10.)

Jumalanpalveluksen harjoittamisella pyritään siihen, että rippikoululainen saa kokonaiskuvan jumalanpalveluksesta, ymmärtää eri osioiden merkitykset ja oppii tuntemaan oman seurakuntansa jumalanpalveluskäytänteitä ja –tapoja. Jumalanpalveluksen kautta nuori oppii hahmottamaan kirkkovuotta, kristillisiä symboleja, perinteitä ja liturgisia värejä. Vähintään puolen vuoden mittainen rippikoulu antaa mahdollisuuden nähdä monia eri kirkkovuoden pyhiä ja niiden perinteitä. Lisäksi kirkkovuoden pyhien teemat kätkevät sisäänsä rippikoulun tavoitteiden keskeiset sisällöt, luomisen, lunastuksen ja pyhityksen. (Pruuki 2010, 102–103, 106; Rippikoulusuunnitelma 2001, 26, 31, 35.)

Uskontunnustus, Isä Meidän –rukous ja Herran siunaus ovat useassa seurakunnassa rippikoulun ulkoläksyjä. Nämä toistuvat jokaisessa jumalanpalveluksessa, joka tarjoaa alustan niiden oppimiselle ja ylipäättään helpottaa niiden ulkoa oppimista. Lisäksi ulkoa opettelu saattaa tukea nuoren henkilökohtaista rukouksen

harjoittamista ja kristillisten ydinkohtien sisäistämistä. (Pruuki 2010, 105; Rippikoulusuunnitelma 2001, 26, 31.)

Jumalan sana, Raamattu, on jumalanpalveluselämän ja rippikoulun peruskirja ja lähtökohta. Jumala puhuttelee meitä sanansa kautta monin eri tavoin: puhuttuna, laulettuna, luettuna ja rukoiltuna. (Palvelkaa Herraa iloiten 2000, 195; Rippikoulusuunnitelma 2001, 8–9.) Rippikoulun tarkoituksena on tuoda Raamatun tekstit lähelle nuorten elämäntodellisuutta heille ymmärrettävällä tavalla, muun muassa jumalanpalvelusten kautta. Sanan vaikuttavuus ja opettaminen eivät kuitenkaan jää vain työntekijöiden käsiin, vaan samalla voidaan luottaa siihen, että Jumala itse toimii sanansa kautta synnyttäen kuulijassa uskoa ja luottamusta. (Rippikoulusuunnitelma 2001, 8–9.)

Musiikki on vahvasti läsnä jumalanpalveluksessa virsien ja hengellisten laulujen kautta. Musiikin kautta rippikoululainen voi kokea Jumalan läsnäoloa ja oppia kristillisen uskon opinkohtia (Palvelkaa Herraa iloiten 2000, 181). Jumalanpalveluksessa on luontevaa käyttää Virsikirjaa ja tutustua eri virsiin. Lisäksi tutustutaan Virsikirjan sisältöön ja opetellaan valitsemaan virsiä eri tilanteisiin ja toimituksiin. Hengelliset laulut esimerkiksi Nuoren Seurakunnan Veisukirjasta tuovat uskon sisällöt lähemmäs nuoren omaa elämää tutumman kielen ja menevämpien sävelten kautta. (Pruuki 2010, 106; Rippikoulusuunnitelma 2001, 35–36.)

3.2 Nuoret ja jumalanpalvelus

Nuorten saaminen jumalanpalveluksiin on haaste ja vaatii vaivannäköä (Koskelainen 2005, 73). Rippikoulua suunniteltaessa ja toteuttaessa tulisi pyrkiä siihen, että jumalanpalvelukselle on riittävästi aikaa ja tilaa ja että siitä tulisi nuoren ensisijainen uskon hoitamisen tuki (Rippikoulusuunnitelma 2001, 30). Tutkimuksissa

on kuitenkin tultu tulokseen, että alle 25-vuotiaista naisista joka kolmas ja miehistä joka neljäs osallistuu jumalanpalvelukseen vähintään kerran vuodessa. Nuoren aikuisen ikään tultaessa (25–34) käynnit jumalanpalveluksessa harvenevat entisestään. Mitä lähempänä nuori on rippikouluikää, sitä aktiivisemmin hän osallistuu jumalanpalveluksiin. (Haastettu kirkko 2012, 96.) Perinteinen jumalanpalvelus siis kokoa vain pienen osan nuorten ikäluokasta ja rippikoulun tavoitteesta huolimatta nuoren on vaikea siirtää leirin positiivinen kokemus jumalanpalveluksista omaan arkeensa (Koskelainen 2005, 75).

Nuorten juurruttaminen jumalanpalvelukseen on pitkäjänteistä työtä. Jumalanpalveluskasvatus alkaa jo lapsuuden perhekirkkoista ja jatkuu aina aikuisuuteen asti. Rippikoulun ja nuorisotyön jumalanpalveluselämä ovat luontaista jatkoa lapsi- ja varhaisnuorisotyössä tehdylle jumalanpalvelustyölle. (Koskelainen 2005, 73–74.) Lapsuudessa opittu tapa käydä kirkossa ja siihen liittyvät myönteiset muistot ja kokemukset perheen kanssa kantavat tulevaisuudessa ja vievät nuorta yhä uudelleen kohti ”kirkkotietä” (Kinnunen 2011, 92).

Nuorten osallistuminen jumalanpalveluksiin on otettava huomioon suunnittelussa ja toteutuksessa. On tärkeää, että nuoret saavat itse olla mukana valmistelemassa ja toteuttamassa jumalanpalveluksia, jotta heidän oma kielensä ja tapansa saisivat olla läsnä jumalanpalveluselämässä. On hyvä pitää huolta siitä, että jumalanpalveluksen sananjulistus on sellaista, joka on havainnollistavaa ja koskettaa nuoren elämää. (Koskelainen 2005, 75–78; Pruuki 2010, 105; Rippikoulusuunnitelma 2001, 30–31.)

Lina Manninen tuotti opinnäytetyössään Kohti uudenlaista jumalanpalvelusta (2012) pienen oppaan nuorten jumalanpalvelusten järjestäjille. Työssään hän pyysi kyselylomakkeen avulla kuopiolaisilta nuorilta vinkkejä jumalanpalveluksen

saarnaan, musiikkiin ja puheisiin. Saadut vinkkiehdotukset olivat samankaltaisia kuin mitä alan kirjallisuudesta on luettavissa ja löydettävissä. Nuoret toivoivat, että he saisivat osallistua jumalanpalveluksen suunnitteluun ja toteutukseen, jumalanpalveluksessa käsiteltäisiin heitä koskevia aiheita, olisi havainnollistavia esimerkkejä ja musiikki olisi vahvasti läsnä. (Manninen 2012, 28–29.)

Riittävä toisto jumalanpalvelus- ja hartaushetkissä luo turvallisuuden tunnetta. Toiston avulla nuoren on helpompi sisäistää asioita, jotka hän kokee itselleen vieraksi. Jumalanpalveluksessa toistuvat tietyt asiat, jotka rippikoululainen parhaimmassa tapauksessa omaksuu itselleen henkilökohtaiseksi pääomaksi. Vaikka toisto onkin hyväksi, niin riittävä moninaisuus ja vaihtelevuus jumalanpalveluselämässä ovat tarpeen, sillä ne antavat nuorelle mahdollisuuden tutustua kirkon monipuoliseen hartauselämään. (Pruuki 2010, 105; Rippikoulusuunnitelma 2001, 31.)

Useissa seurakunnissa järjestetään erikseen nuorten messuja ja jumalanpalvelushetkiä, jotta nuoret saataisiin jumalanpalvelusyhteyteen. Muun muassa musiikillisesti eri tavalla toteutetut jumalanpalvelukset, esimerkiksi Tuomasmessut ja Pop-messut, voivat osaltaan olla edistämässä nuorten osallistumista seurakunnan jumalanpalveluksiin. Kun jumalanpalvelus liitetään osaksi nuorten muuta toimintaa, kuten osaksi leirejä tai palvelutehtäviä, on nuoria helpompi ohjata jumalanpalvelukseen. (Koskelainen 2005, 75.)

3.3 Jumalanpalveluksen vaikuttavuus

Jumalanpalveluksen osuus ja merkitys rippikoulussa on suuri. Jumalanpalveluselämä pitää sisällään muitakin hartaustilanteita sunnuntaijumalanpalveluksen lisäksi, mutta rippikoulusuunnitelmassa yksi tavoite on, että nuoret kokisivat juuri

jumalanpalveluksen ensisijaisena paikkana, jossa he saavat kohdata Jumalan ja hoitavat uskoaan (Rippikoulusuunnitelma 2001, 30). Tavoitteesta huolimatta jumalanpalvelukset eivät jää nuorille päällimmäiseksi mieleen rippikoulusta (Niemelä 2007, 52). Rippikoululaiset usein kokevat, että seurakunnan toimintaan osallistuminen ja jumalanpalveluksissa käyminen eivät kiinnosta heitä. Leirijakson ajatellaan olevan varsinainen rippikoulu, jolloin jumalanpalveluksissa käyminen jää täysin irralliseksi osaksi rippikoulua. (Niemelä 2002, 181.)

Siitä, että jumalanpalvelus ei kiinnosta nuoria, kertoo myös se, että vain harva käy jumalanpalveluksissa, kun rippikoulusta on kulunut muutama vuosi (Haastettu kirkko 2012, 96; Niemelä 2007, 146). Jumalanpalvelus herättää vain vähän kiinnostusta nuorissa ja nuorissa aikuisissa verrattuna moneen muuhun toimintaan, kuten musiikkitilaisuuksiin, vapaaehtoistyöhön ja erilaisiin retkiin ja leireihin. Koe-taan, että jumalanpalvelus ei kohtaa nuorten ja nuorten aikuisten tarpeita ja toiveita. Jumalanpalvelusta saatetaan pitää tylsänä ja vanhanaikaisena ja jumalanpalveluksen toivotaan olevan muun muassa rennompaa ja nykyaikaisempiä. (Niemelä 2007, 155–157, 160.)

Hataraa jumalanpalveluksiin osallistumista ja kiinnostusta voidaan osittain selittää sillä, että kotien antama uskontokasvatus on selkeästi vähentynyt. Nuorista yli puolet kertoo, ettei uskonnosta puhuttu kotona ollenkaan. Vain harva alle 25-vuotias haluaa antaa mahdollisille omille lapsilleen uskonnollisen kasvatuksen. (Haastettu kirkko 2012, 138–139.) Tutkimusten mukaan uskonnollisen kasvatuksen saanut nuori on todennäköisemmin myönteinen uskon asioita ja seurakunnan toimintaan osallistumista kohtaan. Hän on myös paljon valmiimpi kastamaan omat lapsensa. (Niemelä 2007, 114–115, 150.) Jos nuori ei ole tottunut lapsuudessaan käymään jumalanpalveluksissa, hän todennäköisesti osallistuu niihin harvoin, jos ollenkaan, tulevaisuudessa (Kinnunen 2011, 92). Hän ei todennäköisesti

vie mahdollisia omiakaan lapsiaan jumalanpalvelukseen, koska ei ole itse tottunut käymään niissä.

4 NUOREN SPIRITUALITEETTI

Spiritualiteetin tarkka määrittäminen on hankalaa, koska sillä voidaan tarkoittaa monia eri asioita. Yleensä spiritualiteetilla tarkoitetaan hengellistä elämää ja uskon hoitamista. Kristillisessä uskossa spiritualiteetti koskee erityisesti uskon kokemuksellista ulottuvuutta. (Kotila 2003, 13–14; Tuominen 2005, 35.) Jos spiritualiteetin sisältöä ajatellaan laajemmin, se on kaikille ihmisille yhteinen uskosta riippumatta. Tämän käsityksen mukaan se on ihmisyyden ydin ja sisältää muun muassa ihmetelyn taidon, tarkoituksen etsimisen ja kokemuksen tuonpuoleisesta. (Ketola 2010, 143; Tuominen 2005, 35–36.)

Spiritualiteettia käytetään paljon terminä muuallakin kuin kristinuskon piirissä. Se kuitenkin sisältää kolme keskeistä teemaa, kokemuksen, harjoittamisen ja kulttuurisen erityisyyden. Spiritualiteetti on nykyään melko suosittu käsite, koska se sisältää ajatuksen omaehtoisesta uskonnollisuudesta, joka on vapaa instituutioista, kuten kirkosta, ja tarkoista oppimääritelmistä. (Ketola 2010, 142–144.) Nyky-yhteiskunnassa onkin löydettävissä irtaantuminen uskonnollisista instituutiosta ja uskon korostaminen henkilökohtaisena ja yksilöllisenä asiana (Ketola 2006, 305).

4.1 Nuoruus elämänvaiheena

Rippikouluikäinen nuori, noin 15-vuotias, etsii itseään ja identiteettiään. Hieman aikaisemmin, murrosiässä nuori on alkanut protestoida vanhempiaan ja heidän arvojaan vastaan. Joskus nuori voi käyttäytyä hyvinkin epäsovinnaisesti, mutta se johtuu pyrkimyksestä irrottautua vanhemmista ja muistakin aikuisista. Nuori kokeilee omia rajojaan ja kaverit muodostuvat yhä tärkeämmäksi osaksi elämää.

(Dunderfelt 2011, 84–85; Rippikoulusuunnitelma 2001, 12–13; Vuorinen 1997, 214–218.)

Nuoruusiässä ajattelu kehittyy voimakkaasti. Nuori kykenee entistä paremmin ymmärtämään symboleja ja abstrakteja käsitteitä. Tästä syystä nuorelle on ominaista kehittää mielessään erilaisia ihanteita, joihin tulisi pyrkiä. Usein ihanteille löytyy ulkopuolinen vastine, esimerkiksi julkisuuden henkilö, jota ihannoidaan ja johon samaistutaan. Nuori asettaa myös itselleen ihanteita ja vaatimuksia, joihin hänen tulisi yltää. Eri ihmisten ihannointi ja heihin samaistuminen muokkaavat nuoren minuutta ja antavat sisältöä ja vahvistusta hänen identiteetilleen. Parhaimmassa tapauksessa ihanteellisuus palvelee nuoren maailmankuvan laajentumista. (Dunderfelt 2011, 86–88; Vuorinen 1997, 216–217.)

Vaikka nuoren ajattelu kehittyikin vahvasti, nuori edelleen turvautuu hyvin mustavalkoiseen ajatteluun. Nuori ei välttämättä koe myötätuntoa tai siedä vajavaisuutta, vaan on ehdoton ajatuksissaan ja tuomioissaan. Siksi vanhemmat, yhteiskunta ja monet muut auktoriteetit voivat saada osakseen arvostelua, koska eivät yllä niihin ihanteisiin, joita nuori on itselleen omaksunut. Mustavalkoisessa ajattelussa on kyse siitä, että aikuisten maailman ongelmat nähdään vastakohtana nuoren omalle ihanteelliselle maailmalle. (Turunen 2005, 130–131; Vuorinen 1997, 218.)

Ajattelun kehittyminen nuoruusiässä mahdollistaa uskonnolliset ja maailmankatsomukselliset kysymykset (Rippikoulusuunnitelma 2001, 13; Turunen 2005, 133). Oman elämänskatsomuksen kehittäminen onkin yksi nuoruusiän kehitystehtävistä (Dunderfelt 2011, 85). Elämänskatsomuksen luomista voi pitää yhtenä nuoruusiän huipentumana ja se voi jäädä pysyväksikin osaksi nuoren identiteettiä. Uskonnollinen herääminen voi muokata minuutta paljon syvemältä kuin jotkin maalliset

aatteet ja filosofiat, sillä sen tarjoama turvallisuuden tunne voi olla hyvin voimakas. (Vuorinen 1997, 220–221.)

4.2 Nuoren hengellisyys

Nuorten kokemus omasta hengellisyydestään on voimakkaassa muutoksessa nykyisessä yhteiskunnassa. Nuoret eivät välttämättä enää pidä itseään uskonnollisina tai hengellisinä vaan puhuvat mieluummin omasta henkisyystään tai spiritualiteetistaan. Nuoret eivät kuitenkaan ole vähemmän hengellisiä kuin ennen, vaan sen sijaan hengellisyys ja henkisyys ovat saaneet monia uusia muotoja ja suuntauksia, jotka saattavat kyseenalaistaa perinteisen kristinuskon arvoja ja oppeja sekä tehdä tilaa avoimuudelle. (Haastettu kirkko 2012, 38–39; Hyvönen 2006, 84; Ketola 2010, 140–143.)

Englantilaisen spiritualiteettitutkijan David Hayn mukaan nuorella on vielä luontaista kykyä ihmetellä ympärillään olevia asioita. Nuoren aivot eivät ole yhtä kehittyneet kuin aikuisilla ja hän työstää asioita vielä eri tavalla kuin aikuinen: kyselen, ihmetellen, kyseenalaistaen ja kapinoiden. Vaikka nuoren käyttäytyminen voi joskus tällaisessa tilanteessa vaikuttaa epäkohteliaalta, jopa röyhkeältä, ei hänen aitoa kyselyään ja tiedonhaluaan tule hillitä. (Tuominen 2005, 37–38.) Kirjassaan *The Spirit of the Child* (1998) David Hay ja Rebecca Nye esittävät kuitenkin sen valitettavan asian, että lasten ja nuorten kasvaessa heidän luontaista spiritualiteettiaan, hengellisyyttään, saatetaan yhä enemmän tukahduttaa (Lyddon 2012). Nuori tarvitsee vapautta rakentaakseen ja ilmaistakseen omaa tapaansa uskoa (Kinnunen 2011, 39).

Perinteisen hengellisyyden oppimisen periaatteen mukaan nuori oppii omasta hengellisyydestään harjoittamalla sitä ja olemalla kosketuksissa sen kanssa. Ei ri-

tä, että vain puhutaan Jumalasta ja rukouksesta, vaan on oltava yhteydessä pyhään kolmiyhteiseen Jumalaan rukouksen kautta ja annettava uskon näkyä rakkauden sanoina ja tekoina. (Jokela 2004, 59; Sariola 2001, 285.) Ja juuri tähän meidät on luotu: elämään yhteydessä Kristukseen ja tekemään rakkauden tekoja lähimmäisiämme kohtaan (Ef. 2:10).

Nuori kamppailee oman uskonsa ja uskomustensa kanssa. Hän pohtii elämää suurempia kysymyksiä Jumalasta ja elämän tarkoituksesta. (Kinnunen 2011, 119; Tuominen 2005, 39.) Rippikoulun vaikutus nuoren hengelliseen elämään on suuri ja parhaimmassa tapauksessa se tarjoaa nuorelle turvallisen ympäristön pohtia näitä suuria kysymyksiä (Murtonen 2009, 334–336). Jotkut nuoret alkavat ajatella hengellisiä asioita heti rippikoulun myötä, osa taas kokee hengellisten asioiden pohdinnan alkaneen joitakin vuosia rippikoulun jälkeen. Osa pohtii uskonnollisia kysymyksiä ensimmäisen kerran vasta rippikoulussa, koska kotona ei ole pidetty esillä uskon asioita. (Niemelä 2007, 68–69, 91–92.)

Nuoren hengellisen kasvun kannalta samanmieliset ystävät ovat todella tärkeitä, jos eivät jopa korvaamattomia. Uskon asioista puhuminen ja seurakunnan toimintaan osallistuminen ystävien kanssa syventävät nuoren uskoa. (Kinnunen 2011, 40–41; Murtonen 2009, 339; Niemelä 2007, 94.) Vanhetessaan nuori kykenee irtautumaan ryhmän vaikutuksesta ja ottamaan vastuuta omasta uskonkäsityksestään. Hän ei ole enää yhtä riippuvainen läheisten ihmisten ajattelutavasta, vaan luo oman henkilökohtaisen vakaumuksensa. Jos ryhmä, johon nuori kuuluu, vastaa hänen tapaansa ajatella ja uskoa, hän todennäköisesti sitoutuu yhteisöönsä entistä vahvemmin. Nuori saattaa myös irrottautua ryhmästä, jos sen arvot sotivat hänen arvojaan vastaan. (Kinnunen 2011, 41–42.)

4.3 Nuoren hengellisen elämän tukeminen

Uusimmassa rippikoulusuunnitelmassa rippikoulun yleinen tavoite on muotoiltu seuraavanlaisesti:

Rippikoulun yleistavoitteena on, että nuori vahvistuu siinä uskossa kolmiyhteisen Jumalaan, johon hänet on pyhässä kasteessa otettu, kasvaa rakkaudessa lähimmäiseen ja elää rukouksessa ja seurakuntayhteydessä (Rippikoulusuunnitelma 2001, 18).

Tavoite perustuu Jeesuksen antamaan kastekäskyyn ja rakkauden kaksoiskäskyyn (Rippikoulusuunnitelma 2001, 18). Rippikoulun yleistavoitteen lisäksi se toimii myös oivallisena lähtökohtana nuoren hengellisen elämän tukemiselle muualla nuorisotyössä. Tavoite sisältää kaiken tärkeän, mitä kristilliseen uskoon ja sen harjoittamiseen kuuluu. (Tuominen 2005, 41–42.)

Hengellisen elämän tukemista voidaan kutsua myös hengelliseksi ohjaukseksi (Jokela 2004, 57). Sen tarkoituksena on auttaa ohjattavaa syventämään omaa suhdettaan ja uskoaan kolmiyhteiseen Jumalaan. Päämääränä on kasvattaa luottamusta Jeesukseen ja hänen lupauksiinsa sekä opetella elämään hänen tahtonsa mukaisesti. Ohjattava on matkalla kohti tätä päämäärää ja ohjaaja auttaa tukemalla, lohduttamalla, rohkaisemalla ja opastamalla häntä kulkemallaan tiellä. (Wikström 1995, 38–40.)

Avain nuoren spiritualiteetin ymmärtämiseen ja kunnioittamiseen löytyy siitä, että työntekijä itse tuntee oman spiritualiteettinsa ja osaa hoitaa sitä. Työntekijän tulisi oppia näkemään nuori Kristuksen silmin: arvokkaana ja ainutkertaisena Jumalan kuvana. (Jokela 2004, 58; Tuominen 2005, 38.) Tärkeää on myös se, että uskaltaa itse ihmetellä nuoren kanssa samoja asioita ja myöntää keskeneräisyytensä sen

sijaan, että tarjoaa valmiita vastauksia suoraan teologian oppikirjasta (Tuominen 2005, 38–39).

Jotta nuoren hengellinen ohjaaminen ei jäisi vain järjen ja oppikirjan tiedon tasolle, tulee nuorta ohjata erilaisten hengellisen elämän hoitamisen tapojen piiriin. Näitä asioita ovat muun muassa rukoilu, Raamatun lukeminen, ehtoollinen, seurakuntayhteys ja hengellinen kirjallisuus. Nuorta on tuettava niin, että hän löytää omat tapansa harjoittaa omaa uskoaan. (Rippikoulusuunnitelma 2001, 29.)

Nuori tarvitsee oman itsensä ja hengellisyytensä vahvistamiseksi muita ihmisiä, niin ikätovereita kuin aikuisiakin. Nuori tarvitsee omalla tiellänsä hengellistä ohjausta ja opetusta kristillisestä uskosta. Tarkoituksena ei ole manipuloida nuorta tai viedä häntä kohti tiettyä päämäärää, vaan kulkea rinnalla. Nuorta voidaan ohjata oikeaan suuntaan, neuvoa uskonharjoittamisen tavoissa ja opettaa häntä tunnistamaan Jumalan johdatus omassa elämässään. Paras tapa ohjata nuorta hengellisissä asioissa on toimia itse esimerkkinä. (Jokela 2004, 60–61, 65; Tuominen 2005, 40–41.)

Seurakunnan työntekijän vaikutus nuoren uskonnolliseen ajatteluun voi olla suuri ja merkityksellinen (Niemelä 2007, 108–109). Siksi on tärkeää kohdata nuori kunnioituksella ja nöyrästi, ei pakon ja tuomitsemisen ilmapiirissä. Nuoren usko saa parhaimman kasvualustan, jos ilmapiiri on vapaa. Toisaalta nuori odottaa, että työntekijä on tosissaan oman uskonsa kanssa ja on valmis auttamaan ja rohkaistamaan häntä hengellisissä kysymyksissä. (Kinnunen 2011, 117, 163; Wikström 1995, 40–41.)

5 TOIMINNAN KUVAUS

Tein aamujumalanpalvelusmateriaalit (LIITE 1) Nakkilan seurakunnalle, joka toimi myös työni hankkeistajana. Materiaalien tuli olla valmiit toukokuun 2013 loppuun mennessä, sillä ne tulivat käyttöön heti kesäkuun alussa koulujen kesäloman ensimmäisellä viikolla, kun rippikoulun intensiivijaksot alkoivat.

5.1 Nakkilan seurakunnan rippikoulutyö

Nakkilan seurakunnassa järjestetään vuosittain yksi päivärippikoulu ja kaksi rippileiriä. Rippikoulutyöstä pääasiassa vastaavat kaksi teologia ja nuorisotyönohjaaja. Kesällä leireillä on mukana kesätyöntekijä ja joukko isosia, noin 5-7 isosta joka leirillä. Leirit pidetään seurakunnan omassa leirikeskuksessa. Rippileiri kestää yhdeksän päivää, päivärippikoulu kokoontuu kesällä viikon ajan joka päivä. Leireihin ja päivärippikouluun kuuluu ennakkokokoontumisia ja seurakunnan toimintaan osallistumista.

Nakkilan seurakunnan rippikoulun tavoitteena on perehdyttää nuori kristilliseen uskoon ja rohkaista häntä elämään kristittynä tässä ajassa, kasvattaa hiljentyseen ja jumalanpalvelukseen sekä kutsua häntä mukaan seurakunnan toimintaan (Vappula 2013). Rippikoulussa nuorta kasvatetaan hartauteen ja jumalanpalvelukseen tutustumiskäynneillä sunnuntaiseen jumalanpalvelukseen, nuorteniltoihin ja vapaavalintaisiin hengellisiin tilaisuuksiin. Kevään aikana jumalanpalveluksissa nuoret ovat vuorollaan sekä osallistujina että palvelutehtävissä. Intensiivijaksolla päivää rytmittävät useat hartaushetket, joista yksi on kaavaltaan lyhennetty aamujumalanpalvelus, ”aamujumis”.

Yleensä isosryhmät omalla vastuuvuorollaan valmistavat jumalanpalvelushetken edellisenä päivänä ennen toteutusta jonkun työntekijän ohjauksessa. Kullakin ryhmäläisellä on oma tehtävänsä jumalanpalveluksessa. Tehtäviin sisältyy muun muassa liturgiaa, tekstien lukemista ja tilan järjestelyä. Jumalanpalvelus käydään läpi ja harjoitellaan yhdessä, jotta se sujuisi mahdollisimman mutkattomasti varsinaisessa toteutushetkessä. Aamujumalanpalveluksessa tutustutaan perinteisen jumalanpalveluksen sisältöön ja kulkuun sekä kirkossa kävijän että liturgin näkökulmasta.

5.2 Materiaalin tekeminen

Aloitin materiaalin varsinaisen työstämisen toukokuussa 2013. Aikaisemmin työkentelyni oli tapahtunut vain ajatuksen tasolla ideoita kehittäen ja pohtien. Työkentelytahdikseni määräytyi yksi pyhäpäivä valmiiksi joka päivä. Aivan joka päivä ei syntynyt uutta materiaalia, mutta yksi pyhä päivässä oli tavoitteenani. Ihan alusta minun ei tarvinnut aloittaa. Materiaalia oli jo jonkin verran valmiina ja mielessäni oli monenlaisia ideoita. Välillä oli niitäkin tilanteita, että uusia ideoita ja ajatuksia ei syntynyt millään.

Halusin olla uskollinen jumalanpalveluksen kaavalle ja sen käyttämiselle jokaisessa rippileirin aamun jumalanpalveluksessa. Riittävä toisto luo turvallisuutta ja tuttuuden tunnetta ja on yksi uskonelämän hoitamisen kivijaloista. Toisto helpottaa vieraiden asioiden sisäistämistä ja keskeisten kristillisten asioiden omaksumista. (Rippikoulusuunnitelma 2001, 31.) Koska peruskaava pysyi samana, niin asia, jonka monimuotoisuuteen ja erilaisuuteen pystyin vaikuttamaan, olivat saarnat.

Tein materiaalit yhteensä yhdeksälle eri kirkkovuoden pyhälle. Pyhät olivat adventti, jouluku, laskiaissunnuntai, kiirastorstai, pitkäperjantai, pääsiäinen, helluntai,

mikkelinpäivä ja tuomiosunnuntai. Aamujumalanpalveluksia vietetään rippileirillä kahdeksan kertaa, joten pyhiä on yksi ylimääräinen valinnanvaraksi. Jokaisesta pyhästä loin oman esittelysivun, josta löytyi pyhän tema, liturginen väri, kynttilöiden määrä, päivän evankeliumiteksti yleensä ensimmäisen vuosikerran mukaan ja virsiehdotuksia. Näiden asioiden lähteenä käytin Pentti Lempiäisen Pyhät ajat –kirjaa (2000), Risto Kormilaisen teosta Kirkkovuosi tutuksi (2008), Helena Lindforsin toimittamaa kirjaa Mieltä messuun (2001), evankelis-luterilaisen kirkon nettisivuilta löytyvää Evankeliumikirjaa (2013) ja Jumalanpalvelusten kirjaa (2000) sekä Virsikirjaa.

Johdantosanat ovat omaa tuotantoa, mutta synnintunnustuksen ja –päästön sekä päivän rukoukset päätin ottaa suoraan Evankeliumikirjasta. Koin, että ne olivat sisällöltään hyviä, joten miksi lähteä niitä muuttamaan. Mietin myös sitä vaihtoehtoa, että olisin kirjoittanut lisäksi omia versioita, mutta olen leireillä huomannut, että sisältö ei aina rippikoululaiselle ole se tärkein aamujumalanpalvelusta toteuttaessa, vaan etusijalla on tekstin pituus: lyhin teksti on paras vaihtoehto. Loppua kohden minulle tuli myös hieman kiire materiaalin valmiiksi tekemisessä, joten osittain siitäkin syystä päädyin valmiisiin vaihtoehtoihin. Itse asettelín päivän rukoukset ja synninpäästöt omille papereilleen, jotta ne voitaisiin liittää kansioon, josta muutkin paperit löytyivät. Synnintunnustukset löytyvät virsikirjan takaa lisäosasta ja ne luetaan aina yhteen ääneen jumalanpalveluksessa.

Materiaalin käyttöä varten kirjoitin ohjeistukset siitä, mitä jumalanpalvelushetken valmisteluun ja toteutukseen kuuluu, mitä fraaseja yleensä käytetään jokaisessa jumalanpalveluksen osiossa sekä miten tehdään esirukous. Ohjeistukset tein siksi, että jotkin käytännön asiat muuttuivat hieman edelliseen materiaaliin verrattuna. Halusin myös antaa tilaa sille mahdollisuudelle, että jumalanpalvelushetki voi-

daan jossain tilanteessa toteuttaa myös pelkästään isosen johdolla, jolloin kaikki tarvittava tieto valmistelua varten olisi luettavissa papereista.

Kaikki materiaalit tehtiin Word-ohjelmaa apuna käyttäen. Materiaalin eri osat olivat kaikki omissa tiedostoissaan ja tallennettiin muistitikulle, josta ne olivat helposti siirrettävissä työntekijöiden omille työkoneille. Itse en tulostanut materiaaleja tai asetellut niitä kansioon valmiiksi, vaan työntekijä sai itse tehdä sen. Minulla olisi kyllä hyvin voinut olla esimerkkikansio, josta näyttää mallia. Kuitenkin oma ajatukseni materiaalin kansioon asettamisesta oli se, että ohjeistukset ja joka aamujumalanpalveluksessa käytettävät materiaalit löytyisivät kansion alusta ja jokaisen eri kirkkopyhän omat materiaalit olisi sijoitettuna omiin muovitaskuihinsa, joista ne olisivat sitten helposti löydettävissä.

5.3 Materiaalin käyttö kesällä 2013

Valmistamani jumalanpalvelusmateriaali otettiin käyttöön Nakkilan seurakunnan rippikoululeireillä ja päivärippikoulussa kesällä 2013. Yhteensä materiaali pääsi käyttöön kesällä kolme kertaa. Materiaalia käyttivät kesällä eniten seurakunnan kappalainen, nuorisotyönohjaaja, lehtori, kesätyöntekijä ja isokset. Itse en valitettavasti päässyt kokeilemaan valmistamaani materiaalia kesän 2013 aikana, koska en ollut töissä Nakkilan seurakunnalla.

Koska en itse päässyt ohjaamaan materiaalin käyttöä leireille, perehdytin rippikoulujen työntekijät materiaalin käyttöön toukokuun viimeisen viikon aikana 2013. Kävin materiaalin ja sen ohjeistukset läpi rippikoulujen työntekijöiden kanssa henkilökohtaisesti. Perehdytystilanteessa työntekijöillä oli mahdollisuus esittää tarkentavia kysymyksiä ja kysyä käytännön asioista liittyen materiaalin käyttöön

ottamiseen ja toteuttamiseen. Parannusehdotusten pohjalta korjasin kirjoitusvirheitä ja tein pieniä, lähinnä ulkoasullisia muutoksia materiaaliin.

5.4 Palaute

Kirjallisen palautteen keräsin työntekijöiltä, jotka kesän aikana olivat käyttäneet jumalanpalvelusmateriaalia rippikouluissa. Kysymykset olivat avoimia kysymyksiä ja kysymyslomakkeen (LIITE 2) lähetin työntekijöille syyskuun alussa sähköpostin kautta. Kysely lähetettiin neljälle työntekijälle, jotka kaikki vastasivat kysymyksiin. Minun piti kerätä palautetta myös isosilta, mutta se jäi valitettavasti tekemättä. Onneksi työntekijät kuitenkin osasivat kertoa palautteessa isosten kokemuksi ja ajatuksia materiaalista leirien ajalta.

Materiaaliin oltiin pääosin tyytyväisiä. Työ vastasi työntekijöiden odotuksia ja toiveita ja se koettiin välillä jopa innostavaksi. Erityistä kiitosta saivat monipuoliset ja erilaiset saarnavaihtoehdot.

Paras asia materiaalissa oli ehdottomasti erilaiset ja hyvät vaihtoehdot. Rippikoululaisten pienryhmien dynamiikka vaihtelee hyvinkin paljon ja siksi oli hyvä, että esimerkiksi saarnaosioon oli muutama toteutusvaihtoehto. Materiaali myös innosti ainakin itseä kehittelemään muitakin vaihtoehtoja materiaalissa olevien lisäksi. (Vastaaja 1.)

Se (jumismateriaali) oli monipuolisempi kuin osasin odottaa, erityisesti saarnojen osalta. (Vastaaja 2.)

Monet saarnaehdotukset konkretisoivat hyvin pyhäpäivän aihetta (Vastaaja 3).

Vaikka saarnat saivat osakseen paljon kiitosta, niin niissä huomattiin myös paljon asioita, jotka aiheuttivat ongelmia ja päänvaivaa. Jotkut saarnavaihtoehdot koettiin hankaliksi toteuttaa ja rinnalle toivottiin myös niitä perinteisiä puhesaarnoja.

Hankaluuksiksi mainittiin muuan muassa se, että valmistelu saattoi viedä paljon aikaa tai saarna oli jollakin muulla tapaa epäsopiva. Palautteessa otettiin myös esiin näkökulma, että kaikille rippikouluryhmille toiminnalliset saarnat eivät sovi.

Vaikka toiminnalliset saarnat olivat monesti kivoja, olisin parin pyhäpäivän kohdalle kaivannut myös vähän helpommin toteuttavia vaihtoehtoja. Meillä myöskään aika ei aina tahtonut riittää jumiksen valmisteleamiseen - - jotkut saarnavaihtoehdot jouduttiin ihan tästä syystä jättämään pois. Välillä saarnavaihtoehdot tuntuivat yleisesti ottaen aika hankalilta, jos ryhmä oli tosi levoton eikä ottanut tehtäväänsä vakavasti.(Vastaaaja 3.)

Jokaisessa pyhässä olisi hyvä olla yksi "perussaarna", jos ei ole resursseja toiminnallisen saarnan valmisteluun ja toteutukseen (Vastaaaja 2).

Materiaalissa oltiin tyytyväisiä siihen, että siinä oli kaikki tarvittava. Ohjeistukset olivat palautteen antajien mielestä selkeitä ja joku kehui myös jokaisen pyhän esittelysivun ulkoasua. Lisäksi kiitosta sai se, että materiaalissa kehoitettiin tekemään oma esirukous, jonka valmisteleminen oli löydettävissä oma ohjeensa. Tosin esirukouksen valmisteluun kaivattiin samankaltaista monipuolisuutta kuin saarnoissa.

Materiaali oli kuin "kirkkokäsikirja" eli siinä oli kaikki tarvittava ja sillä pärjäsi. Esirukouksissa oli mahdollisuus käyttää omaa ideointia, mutta se jää kyllä aika pieneksi. (Vastaaaja 4.)

Materiaalissa oli hyvää selkeys, kaikki tarpeellinen yhdessä paketissa, hyvät valmisteluohjeet, hienot esittelysivut kullakin kirkkopyhällä (Vastaaaja 2).

Nuorten elämä ja lähtökohdat otettiin materiaalissa huomioon kohtalaisesti. Eri-ikäisten saarnojen ajateltiin erityisesti pitävän nuorten kiinnostusta yllä. Muuten aamujumalanpalvelus koettiin perusjumalanpalveluksena, jonka elementit tuntuivat nuorista vanhoilta ja vierailta. Palautteessa pohdittiin sitä, että voisiko jumalanpalvelusta muuttaa vielä enemmän nuorten näköiseksi, esimerkiksi synnintun-

nustusten ja päivän rukouksien osalta, mutta kuitenkin niin, että jumalanpalveluksen luonne säilyisi.

Saarnat olivat toteutustavaltaan monipuolisia ja siinä herätti kiinnostusta, mutta muuten materiaali oli perinteistä jumalanpalvelusmateriaalia, jossa painottuu enemmän perusjumalanpalvelus. Mutta toisaalta sitä aamujumiksilla osaltaan harjoitellaan. (Vastaja 4.)

Nuoren on helppo käyttää materiaalia. Erilaiset saarnatoteutukset puhuttelevat varmasti nuoria. (Vastaja 2.)

Aamujumis konseptina on kyllä haastava ajatellen nuorten elämää: vanhoja virsiä, kummallisia sanoja ja vierasta symboliikkaa (kynttilöitä ja värejä). Mielestäni materiaali selvisi tästä haasteesta ihan kunnialla! Mutta mietiskelen, että voisiko-han muotoa muuttaa vielä lisää, saarnan lisäksi? - - Tietenkään jumalanpalvelusta ei voi loputtomasti muuttaa ilman, että se muuttuu joksikin muuksi kuin jumalanpalvelukseksi, ja varmasti aamujumiksien yhtenä funktiona on totuttaa riiparilaiset siihen kaikkeen aluksi vieraaseen, mitä jumalanpalvelus sisältää. (Vastaja 3.)

Isoset ottivat uuden materiaalin hyvin vastaan. Uudet saarnat herättivät kiinnostusta, mutta hekin toivoivat toiminnallisten saarnojen rinnalle tavallisia saarnoja. Jumalanpalvelushetken suunnittelutilanteissa isoset olivat isona apuna ja veivät suunnittelua eteenpäin reippaasti.

Isoset ottivat materiaalin vastaan iloiten. Eritoten erilaiset saarnavaihtoehdot miellyttivät isosia ja koin, että he saivat itsekin niistä hyvin irti. (Vastaja 1.)

Isoset ottivat materiaalin vastaan mielestäni ihan hyvin, ilman sen suurempia tunteita. Isoset olivat suuressa roolissa valmistelun aikana, he aktiivisuudellaan veivät tilannetta eteenpäin vaikka se varmasti heillekin oli välillä haastavaa. (Vastaja 3.)

Rippikoululaiset suhtautuivat jumalanpalvelushetken suunnitteluun ja osallistumiseen vaihtelevasti. Osa ei jaksanut olla kovinkaan innokkaita suunnitellessa ja osa taas vei suunnittelua eteenpäin olemalla aktiivisia ja innokkaita. Suunnittelu-

hetken vaikeuksista huolimatta toteutushetkellä kaikki ottivat vakavasti omat tehtävänsä ja suorittivat ne kunnialla loppuun asti. Jotkut saarnat vaativat pientä heittäytymistä, mikä oli osalle rippikoululaisista hyvinkin haastavaa. Siksi olisi hyvä, että ryhmälle annettaisiin monenlaisia tehtäviä, joista kaikki eivät sisältäisi esiintymistä.

Suurin osa tuntui kokevan jumikset osittain tylsinä tai sitten aamun vireystaso ei ollut paras mahdollinen niiden seuraamiseen. Jumisten toteutus sujui hyvin jokaisen ryhmän kohdalla, vaikka esiintymistä sekä heittäytymistä vaativissa saarnavaihtoehdoissa olikin aika lailla haastetta. (Vastaaja 1.)

Joillekin minkäläinen osallistuminen erityisesti suunnitteluun tuntui olevan liikaa, osa taas oli reilusti mukana ja vei hommaa eteenpäin. Itse jumistilanteessa kaikki kuitenkin yleensä tsemppasivat ja hoitivat oman vastuosuutensa ilman ongelmia. (Vastaaja 3.)

Mitä sitten jos joku nuori ei uskallakaan oikein lukea yleisön edessä, jos on vaikka lukihäiriötä tai muuta? Reiluuden vuoksi ei heitäkään oikein voinut ilman tehtävää jättää. Mitä jos jumismateriaalissa olisi ihan määritelty, että joku ryhmäläinen hoitaa jotain käytännön asioita jotka eivät sisällä varsinaista esiintymistä? (Vastaaja 3.)

Oli hyvä, että palautteessa uskallettiin antaa kritiikkiä ja parannusehdotuksia. Tällä tavalla sain rehellisemmän kuvan materiaalista ja sen toimivuudesta kuin jos palaute olisi ollut pelkästään positiivista ja ylistävää. Kritiikin pohjalta pystyin näkemään paremmin, mitkä asiat vaatisivat korjausta tulevaisuuden aamujumiksia ja niiden valmistelua varten.

5.5 Palautteen pohjalta tehdyt korjaukset

Saamani palautteen pohjalta tein muutamia pieniä korjauksia. Lisää materiaalia en enää valmistanut, vaan muokkasin jo valmiita pohjia saamieni parannusehdotusten perusteella. Korjaukset lähinnä paransivat materiaalin käytännöllisyyttä ja

käyttömukavuutta. Oli hyvä, että sain näitä parannusehdotuksia, koska en itse tosiaan päässyt kokeilemaan materiaalia kesällä 2013, jolloin sitä käytettiin ensimmäistä kertaa.

Pyhän esittelysivuista korjasin joitakin kirjoitusvirheitä ja lisäsin virsitauluihin virsien ensimmäiset sanat, jotta virsien valitseminen helpottuisi. Tavallisen jumalanpalveluskaavan lisäksi tein kaavan, josta löytyy kaikki, mitä liturgina toimivan pitää sanoa kunkin osan alussa. Tämä helpottaa rippikoululaisen liturgina toimimista, kun papereita on käsissä vähemmän. Lisäsin vielä ohjeisiin, että lauluja voi etsiä myös Lasten virsikirjasta ja Nuoren Seurakunnan Veisukirjasta, jotta nuorilähtöisyys voisi musiikissa toimia paremmin. Lisäksi valmistelun ohjeista löytyy suntion tehtävä, joka voidaan jakaa sellaiselle rippikoululaiselle, jolle esiintyminen ja lukeminen ovat hankalia tehtäviä.

6 POHDINTA

Saamani palautteen ja omien kokemusteni pohjalta tarkastelin, missä asioissa opinnäytetyössäni onnistuin ja mitä olisin voinut tehdä paremmin. Nakkilan seurakunta toivoi, että materiaali kävisi läpi kirkkovuoden suurimpia pyhiä ja että se olisi isosryhmien toteutettavissa. Nähdäkseni tämä toivomus toteutui materiaalis-
sa, joten keskityn enemmän kehittämistehtävien onnistumisen arviointiin.

Ensimmäisessä kehittämistehtävässäni pohdin, miten materiaalista saisi tehtyä sellaisen, joka ainakin jossakin määrin puhuttelisi jokaista rippikoululaista. Jokainen rippikoululainen oppii eri tavalla, joku katsomalla, joku kuuntelemalla ja joku taas itse tekemällä. Materiaalissani pyrin ottamaan huomioon tämän tosiasian. Valmistin erilaisia saarnoja, jotka sisältävät visuaalisia, auditiivisia ja toiminnallisia osuuksia. Pyrin siihen, että saarna voisi aina välillä palvella paremmin kuunnellen oppivaa ja välillä taas itse tehden oppivaa. Lisäksi rippikoululaisten pohjatiedot voivat poiketa paljon toisistaan, joten yritin sisällyttää saarnoihin kristinuskon ydinasioita.

Mielestäni onnistuin monipuolisuudessa hyvin, erityisesti saarnojen osalta ja se oli myös tavoitteeni. Kehittelin erilaisia toteutustapoja ja pyrin ottamaan riskejä. Joistakin saarnoista ajattelin, että tämä joko toimii todella hyvin tai sitten ei ollenkaan. Halusin erityisesti tuoda tuoretta näkökulmaa siihen, kuinka monella tavalla saarna on loppujen lopulta toteutettavissa puhesaarnan lisäksi. Palautteessa kiiteltiin erilaisia saarnavaihtoehtoja, jotka innostivat ja herättivät kiinnostusta, ja se tukee ajatustani siitä, että onnistuin luomaan materiaalin, jossa on jotakin jokaiselle.

Toinen kehittämistehtäväni oli, että materiaali ottaisi huomioon nuoren elämän. Tämän kehittämistehtävän otin huomioon lähinnä saarnoissa, en niinkään muissa

jumalanpalveluksen osissa. Ajattelin, että nuorilähtöisyys toteutuisi siinä, että nuoret itse tuottavat jotakin jumalanpalvelukseen. Esimerkiksi joissakin saarnoissa nuoret toivat asioita esille omasta elämästään muun muassa kirjoittamalla ne ylös paperille ja ne otettiin huomioon saarnassa. Lisäksi nuoret saivat tuoda omia aiheitaan yhteiseen erirukoukseen. Koska ajattelin nuorilähtöisyyden olevan sitä, että jumalanpalvelus sisältää nuorten itse tuottamaa materiaalia ja nuori itse osallistuu sen toteuttamiseen, en lähtenyt uudistamaan aamujumalanpalvelushetkeen enempää. Siinä koen tehneeni virheen ja siitä mainittiin myös saamassani palautteessa. Siksi ajattelen onnistuneeni toisessa kehittämistehtävässä vain kohtalaisesti, jos en jopa välttävästi.

En ottanut tarpeeksi huomioon, että jumalanpalveluksen kieli ja symboliikka voivat olla todella vierasta rippikoululaiselle. Asiat, jotka itselleni ovat itsestään selviä, eivät ole sitä rippikoululaiselle. Toisaalta olen myös itse innoissani jumalanpalveluksen joistakin osista, jotka halusin säilyttää koskemattomina. Mielessäni kyllä kävi, että olisin radikaalimmin muuttanut joitakin osioita ja lisäksi tuottanut itse synnintunnustuksia ja päivän rukouksia. Kiireellisen aikataulun takia en siihen kuitenkaan ryhtynyt.

Ajattelin, että tulevaisuudessa voisin vielä muuttaa niitä osia, jotka otin suoraan evankeliumikirjasta, parantaakseni nuorilähtöisyyttä materiaalissa. Voisin itse kirjoitella synninpäästöjä ja rukouksia eri pyhäpäiville tai sitten jossakin luontevassa yhteydessä kerätä nuorten itse tuottamia versioita. Vaikka edelleen on kyse perinteisistä päivän rukouksista ja synninpäästöistä, niissä käytettävä kieli muuttuisi ehkä nuorille ymmärrettävämmäksi.

Palautteen mukaan jumiksen valmistelu vei paljon aikaa juuri saarnan harjoittelamisen ja valmistelun takia. Perinteisesti yksi pienryhmä on valmistanut koko

jumalanpalveluksen, joten ajan säästämiseksi voisi olla järkevää jakaa jumalanpalvelus kahdelle ryhmälle. Yksi ryhmä valmistelisi pelkän saarnan ja toinen hoitaisi liturgian ja käytännön järjestelyt. Tällä tavoin sekä työntekijän että rippikoululaisen päivävapaa ei kuluisi pelkästään jumista suunnitelmassa ja harjoittellessa.

Vaikka rippikoulun jumalanpalvelusmateriaalissa on otettu huomioon nuorten osallisuus sekä suunnittelussa että toteutuksessa, niin rippikoululaisen osallistuminen on usein vastahakoista verrattuna isoseen tai vanhempaan seurakuntanuoreen. Osallistuminen aamujumukseen voi olla vireystasoltaan heikkoa ja itse suunnittelu ja tekeminen aiheuttavat usein enemmän vastustusta kuin innostusta. Vaikka rippikoululainen yritetään ottaa mukaan jumalanpalveluksen toteuttamiseen ja valmisteluun sekä pyritään toteuttamaan rippikoulusuunnitelman jumalanpalvelukselle asettamat tavoitteet, niin siitä huolimatta nuoren kiinnostus jumalanpalvelusta kohtaan jää usein vähäiseksi.

Toisaalta mietin sitä, että vaikka rippikoululeirin jumalanpalvelushetkeä muuttaisi kuinka nuorilähtöiseksi tahansa, tavallinen sunnuntain jumalanpalvelus pysyy edelleen samana. Vaikka hartaushetket rippikoulussa olisivat olleet mukavia ja kiinnostavia, nuoret tietävät tasan tarkkaan, minkälainen tavallinen messu on tunnelmaltaan ja muodoltaan. Silloin tällöin järjestettävät nuorten messut ja musiikillisesti erilaiset jumalanpalvelukset voivat koota nuoria eri tavoin kuin sunnuntaijumalanpalvelus, mutta rippikoulun tavoite jumalanpalveluksen ensisijaisesta uskon hoitamisen paikasta ei toteudu, koska nuoret harvemmin osallistuvat sunnuntain palvelukseen. Jumalanpalveluskasvatuksen pitäisi alkaa jo lapsuudesta, jotta se voisi nuoruudessa ja aikuisuudessa tuottaa enemmän hedelmää.

Yhteenvedona ajattelen, että työni onnistui joiltakin osin, mutta paljon on vielä parannettavaa. Itselleni asettamat tavoitteet materiaalin suhteen saavutin melko hy-

vin, mutta palautetta tutkiessa sain huomata, että tavoitteet olisi voinut asettaa vieläkin korkeammalle ja olisin voinut olla paljon ”uudistusmielisempi”. Hyvä perusmateriaali on nyt tehtynä ja koottuna ja sitä on hyvä lähteä kehittämään entistä parempaan ja nuorilähtöisempään suuntaan. Saarnoja ja muita tekstejä on helppo lisätä materiaaliin jälkeenpäin, jolloin sitä kukin työntekijä voi muokata itsensä näköiseksi. Toivon, että materiaalia ollaan valmiita kehittämään ja että se saisi palvella itseäni, Nakkilan seurakuntaa ja mahdollisesti muita seurakuntia tulevaisuudessa.

LÄHTEET

Dunderfelt, T. 2011. Elämänkaaripsykologia. Lapsen kasvusta henkiseen kehitykseen. 14. uudistettu painos. Helsinki: WSOYpro Oy.

Evankeliumikirja kirkkovuoden pyhien mukaan. 2013. WWW-dokumentti. Saatavissa:
<http://evl.fi/Evkirja.nsf/kkvp?OpenView&Start=1&Count=112&ExpandView>. Luettu: 21.10.2013.

Haastettu kirkko. 2012. Suomen evankelis-luterilainen kirkko vuosina 2008–2011. Kirkon tutkimuskeskuksen julkaisuja 115. WWW-dokumentti. Saatavissa:
[http://sakasti.evl.fi/sakasti.nsf/0/4D9073DDB9C38745C22576F20030A70E/\\$FILE/Haastettu%20kirkko.pdf](http://sakasti.evl.fi/sakasti.nsf/0/4D9073DDB9C38745C22576F20030A70E/$FILE/Haastettu%20kirkko.pdf). Luettu: 21.10.2013.

Hay, D. & Nye, R. 1998. The Spirit of the Child. HarperCollins.

Hyvönen, J. 2006. Urbaanin kristityn nuoren aikuisen spiritualiteetti. Teoksessa T. Mikkola, K. Niemelä & J. Petterson (toim.) Urbaani usko. Nuoret aikuiset ja kirkko. Kirkon tutkimuskeskuksen julkaisuja 96. Tampere: Kirkon tutkimuskeskus, 84–103.

Jokela, E. 2004. Nuoren hengellinen ohjaaminen. Teoksessa H. Aaltonen, L. Pruuki & P. Saarainen (toim.) Rippikoulun käsikirja. Helsinki: Kirjapaja Oy, 57–65.

Jumalanpalvelusten kirja. 2000. Suomen evankelis-luterilaisen kirkon kirkkokäsikirja I. WWW-dokumentti. Saatavissa:
<http://www.evl.fi/kirkkokasikirja/jp/jpkirja.pdf>. Luettu: 21.10.2013.

Ketola, K. 2006. Kaupunkien uusi henkisyys. Teoksessa T. Mikkola, K. Niemelä & J. Petterson (toim.) Urbaani usko. Nuoret aikuiset, usko ja kirkko. Kirkon tutkimuskeskuksen julkaisuja 96. Tampere: Kirkon tutkimuskeskus, 305–316.

Ketola, K. 2010. Suomalaisten spiritualiteetti. Uusi henkisyys luterilaisen hengellisyiden haastajana. Teoksessa M. Hytönen (toim.) Minä uskon? Jumala-usko 2010-luvulla. Kirkon tutkimuskeskuksen julkaisuja 110. Tampere: Kirkon tutkimuskeskus, 140–160.

Kinnunen, S. 2011. Lapsen usko. Miten tukea lapsen hengellistä kasvua? Helsinki: Kustannus Oy Uusi Tie.

Kormilainen, R. 2008. Kirkkovuosi tutuksi. 2. painos. Helsinki: Kirjapaja Oy.

Koskelainen, H. 2005. Nuori ja jumalanpalvelus. Teoksessa T. Paananen & H. Tuominen (toim.) Nuorisotyön käsikirja. Helsinki: Kirjapaja Oy, 71–81.

Kotila, H. 2003. Spiritualiteetti – ajankohtainen näkökulma. Teoksessa S. Häyrynen, H. Kotila & O. Vatanen (toim.) Spiritualiteetin käsikirja. Helsinki: Kirjapaja Oy, 13–23.

Lempiäinen, P. 2000. Pyhät ajat. 5. uudistettu painos. Helsinki: Kirjapaja Oy.

Lyddon, K. 2012. Children's spirituality. Dia-esitys. WWW-dokumentti. Saatavissa: <http://www.slideshare.net/katherinelyddon/childrens-spirituality>. Luettu: 21.10.2013.

Lindfors, H. (toim.) 2001. Mieltä messuun. Lapset ja perheet kirkossa. Helsinki: Lasten Keskus Oy.

Manninen, I. 2012. Kohti uudenlaista jumalanpalvelusta. Opas nuorten jumalanpalvelusten järjestäjille. Opinnäytetyö. Diakonia-ammattikorkeakoulu. WWW-dokumentti. Saatavissa: http://publications.theseus.fi/bitstream/handle/10024/39438/Manninen_Iina.pdf. Luettu: 21.10.2013.

Murtonen, S. 2009. Rippikoulun merkitys nuoren aikuisen uskonnollisessa elämänsäkaressa. Teoksessa T. Innanen & K. Niemelä (toim.) Rippikoulun todellisuus. Kirkon tutkimuskeskuksen julkaisuja 107. Tampere: Kirkon tutkimuskeskus, 329–349.

Niemelä, K. 2002. Hyvä rippikoulu. Rippikoulun laatu ja vaikuttavuus. Kirkon tutkimuskeskus. Sarja A, nro 79.

Niemelä, K. 2007. Rippikoulusta aikuisuuteen. Pitkittäistutkimus rippikoulun merkityksestä ja vaikuttavuudesta. Kirkon tutkimuskeskuksen julkaisuja 99. Tampere: Kirkon tutkimuskeskus.

Palvelkaa Herraa iloiten. Jumalanpalveluksen opas. Suomen ev. lut. kirkon kirkkohallituksen julkaisuja 2000: 6.

Pruuki, L. 2010. Rippikoulun pikkujättiläinen. Helsinki: Lasten Keskus Oy.

Rippikoulusuunnitelma 2001. Elämä – usko – rukous. Suomen ev. lut. kirkon kirkkohallituksen julkaisuja 2001: 10.

Sariola, Y. 2001. Jumalanpalveluksen käsikirja. Helsinki: Kirjapaja Oy.

Tuominen, H. 2005. Elän ja hengitän – nuoren spiritualiteetti. Teoksessa T. Paananen & H. Tuominen (toim.) Nuorisotyön käsikirja. Helsinki: Kirjapaja Oy, 35–52.

Turunen, K. 2005. Ikävaiheiden kriisit. Jyväskylä: Atena Kustannus Oy.

Vappula, L. 2013. Henkilökohtainen tiedonanto, sähköpostikeskustelu. 3.10.2013.

Vuorinen, R. 1997. Minän synty ja kehitys. Ihmisen psyykkinen kehitys yli elämänsäkaaren. 2. uudistettu painos. Helsinki: WSOY.

Wikström, O. 1995. Häikäisevä pimeys. Näkökulmia hengelliseen ohjaukseen. Helsinki: Kirjaneliö.

AAMUJUMIS

1. Alkulaulu
2. Alkusiunaus
3. Johdantosanat
4. Yhteinen synnintunnustus
5. Synninpäästö
6. Päivän rukous
7. Päivän laulu
8. Evankeliumiteksti*
9. Saarna
10. Uskontunnustus*
- (11. Kolehtivirsi)
12. Yhteinen esirukous
13. Isä Meidän –rukous
14. Herran siunaus
15. Loppulaulu

AAMUJUMIKSEN VALMISTELU

1. Ottakaa esille oikean pyhäpäivän materiaalit.
2. Etsikää virret ja sijoittakaa ne laulujen paikoille. Virsiä valitaan **kolme (neljä, jos päätätte kerätä kolehdin)**. Voitte käyttää ehdotettuja virsiä tai sitten etsiä muita vaihtoehtoja, jotka sopivat pyhäpäivän teemaan. Voitte käyttää myös Veisukirjan ja Lasten virsikirjan lauluja. Tehkää myös virsitaulu, josta muu seurakunta näkee laulettavat virret. Laittakaa tauluun myös alkulaulun jälkeen yhteisen synnintunnustuksen numero.
3. Jakakaa ryhmän kesken kuka on vastuussa mistäkin aamujumiksen osiosta. (Jos joku kokee esiintymisen tai ääneen lukemisen erityisen hankalana, hän voi toimia suntiona, joka hoitaa tilan ja alttarin kuntoon ja tekee virsitaulun.)
4. Synnintunnustuksen ja –päästön lukija valitsee yhden annetuista vaihtoehtoista (synnintunnustukset **Virsi 700–714** tai **virsi 720** tai **NSV Synnintunnustuslaulu**). Samoin päivän rukouksen lukija valitsee **yhden** rukouksen.
5. Valitkaa yhdessä yksi saarnavaihtoehto toteutettavaksi. Tehkää siihen liittyvät valmistelut valmiiksi ja harjoitelkaa se, jos siihen on tarvetta.
6. Kerätkää aiheita ryhmästäanne esirukousta varten. Isonen kerää ne ja tekee esirukouksen valmiiksi.
7. Käykää yhdessä vielä kerran läpi jumalanpalveluksen kulku, jotta kukin saa harjoitella oman osuutensa.

JUURI ENNEN AAMUJUMISTA

1. Laittakaa tila kuntoon.
 - tuolit paikalleen
 - jakakaa jumiskaavat tuoleille
 - jakakaa virsikirjat, jos ei käytetä omia
 - virsitaulu näkyville
 - alttarille oikea määrä kynttilöitä, Raamattu, kukkia (jos mahdollista)
2. Tarkistakaa, että kaikki materiaali, mitä tarvitsette, on mukanaan.
3. Jos on vielä harjoittelamisen tarvetta, niin käykää harjoitusta vaativat osiot vielä läpi.
4. Rukoilkaa lyhyesti aamujumiksen puolesta ennen sen alkua.

Esimerkki rukouksesta ennen jumalanpalveluksen alkua

"Rakas Taivaallinen Isä, siunaa tämän päivän aamujumis. Anna meille toteuttajille sinun rauhasi ja poista turha jännitys. Puhuttele meitä kaikkia tämän päivän tekstien, laulujen, rukousten ja saarnan kautta. Kiitos, että olet meidän kanssamme. Poikasi Jeesuksen Kristuksen nimessä, aamen. "

MITÄ MINUN PITÄÄ SANOA?

Alkusiunaus:

"Isän ja Pojan ja Pyhän Hengen nimeen. Aamen."

Yhteinen synnintunnustus:

"Synnintunnustuksena käytämme numeroa _____. Tunnustakaamme syntimme yhdessä näin sanoen"

(Synnintunnustus luetaan yhteen ääneen virsikirjan liitteestä tai yhdessä laulaen.)

Päivän rukous:

"Rukoilkaamme"

Evangeliumi:

"Tämän päivän evankeliumiteksti on _____ evankeliumista. Nousemme sitä kuulemaan."

Uskontunnustus:

"Nousemme yhdessä tunnustamaan yhteisen kristillisen uskomme."

Yhteinen esirukous:

"Rukoilkaamme"

Isä Meidän:

"Rukoilkaamme yhteen ääneen, niin kuin Jeesus itse on meitä opettanut."

Herran siunaus:

"Nöyrytkää vastaanottamaan Herran siunaus."

HUOM! Uskontunnustus, Isä Meidän –rukous ja Herran siunaus löytyvät Virsikirjan takaa.

ESIRUKOUKSEN VALMISTELU

Esirukouksessa rukoillaan **yhteisten asioiden** puolesta.

Asioita, joiden puolesta yleensä rukoillaan esirukouksessa:

- oma seurakunta, sen työntekijät ja luottamushenkilöt
- nimikkolähetit
- päättäjät
- ajankohtaiset asiat
- läheiset ja ystävät

Liitä ryhmältä kerätyt aiheet osaksi esirukousta. Kannattaa myös rukoilla leiriä koskevien asioiden, kuten leiriläisten, isosten ja vetäjien, ryhmähengen ja hyvän ilmapiirin puolesta.

ESIMERKKIALOITUKSIA:

- Rakas Taivaallinen Isä...
- Hyvä Jumala...
- Pyhä Kolmiyhteinen Jumala...
- Kaikkivaltias Jumala...

LOPETUSEHDOTUKSIA:

- Kuule meitä poikasi Jeesuksen Kristuksen tähden.
- Tätä rukoilemme poikasi Jeesuksen Kristuksen nimessä.

MUITA FRAASEJA:

- Rukoilemme _____ puolesta
- Siunaa...
- Muista...
- Kiitos, että...
- Pyydämme...

AAMUJUMIS

1. Alkulaulu

2. Alkusiunaus

"Isän ja Pojan ja Pyhän Hengen nimeen."

3. Johdantosanat

4. Yhteinen synnintunnustus

"Synnintunnustuksena käytämme numeroa _____.
Tunnustakaamme syntimme yhdessä näin sanoen."

5. Synninpäästö

6. Päivän rukous

"Rukoilkaamme."

7. Päivän laulu

8. Evankeliumiteksti*

"Tämän päivän evankeliumiteksti on _____ evankeliumista.
Nousemme sitä kuulemaan."

9. Saarna

10. Uskontunnustus*

"Nousemme yhdessä tunnustamaan yhteisen kristillisen uskomme."

(11. Kolehtivirsi)

12. Yhteinen esirukous

"Rukoilkaamme."

13. Isä Meidän –rukous

"Rukoilkaamme yhteen ääneen, niin kuin Jeesus itse on meitä opettanut."

14. Herran siunaus

"Nöyrytkää vastaanottamaan Herran siunaus."

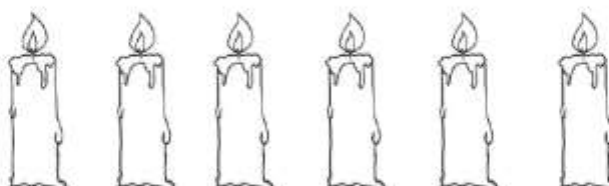
15. Loppulaulu

ADVENTTI

TEEMA:
*Jeesuksen
syntymän odotus*

LITURGINEN
VÄRI ON
VALKOINEN

KYNTTILÄT

VIRSITAUULU

EVANKELIUMITEKSTI

MATT. 21 1-9

1 Hoosianna

7 Valmistu Herran kansa

13 Nyt sytytämme

15 Tiellä ken vaeltaa

JOULU

TEEMA:
Jeesuksen
syntymä

LITURGINEN
VÄRI ON
VALKOINEN

KYNTTILÄT

VIRSITAUULU

EVANKELIUMITEKSTI

LUUK. 2. 1-14

21 Enkeli taivaan

30 Maa on niin kaunis

31 Ei valtaa, kultaa, loistoa

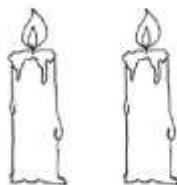
744 On jouluyö

LASKIAISSUNNUNTAI

*TEEMA:
Paastonaika alkaa*

LITURGINEN
VÄRI ON VIHREÄ

KYNTTILÄT

VIRSITAU LU

EVANKELIUMITEKSTI

LUUK. 18: 31-43

54 Käykäämme nyt

318 Jeesus sä ainoa

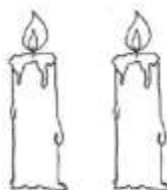
510 Sinä Jeesus
ymmärrät

KIIRASTORSTAI

*TEEMA: Jeesus
asettaa
ehtoollisen*

LITURGINEN
VÄRI ON
VIOLETTI

KYNTTILÄT

VIRSITAUULU

EVANKELIUMITEKSTI

LUUK. 22: 14-22

59 Leipää pelloilta maan

225 Jeesus luona

228 Vaiti kaikki

743 Jeesus kutsut

PITKÄPERJANTAI

*TEEMA: Jeesus
ristiinnaulitaan*

LITURGINEN
VÄRI ON MUSTA

KYNTTILÄT

VIRSITAU LU

EVANKELIUMITEKSTI

LUUK. 23. 32-46

54 Käykäämme nyt

61 Ken tahtoo käydä

77 Käy yrttitarhasta polku

78 Vieraalla maalla

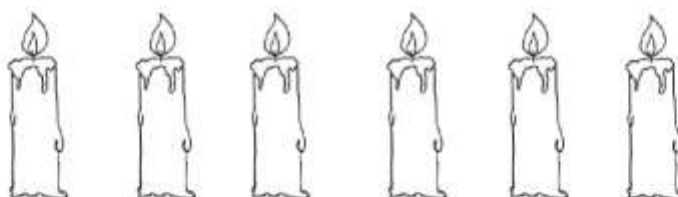
517:3 Herra kädelläsi

PÄÄSIÄINEN

*TEEMA: Kristus
nousi kuolleista*

LITURGINEN
VÄRI ON
VALKOINEN

KYNTTILÄT

VIRSITAU LU

EVANKELIUMITEKSTI

LUUK. 24. 1-12

88 Lensi maahan enkeli

90 Kristus nousi

104 Pilvimuurista valo

745 Pääsiäiseen herätä

HELLUNTAI

*TEEMA: Pyhä
Henki
vuodatetaan*

LITURGINEN
VÄRI ON
PUNAINEN

KYNTTILÄT

VIRSITAUULU

RAAMATUNTEKSTI

AP. T. 2: 1-13

125 Kosketa minua Henki

454 Liekkejä on monta

484 Totuuden Henki

508 Valkeus kirkas

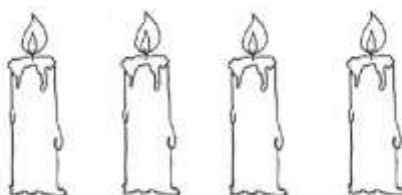
746 Keskellämme

MIKKELINPÄIVÄ

*TEEMA: Jumalan
sanansaattajat*

LITURGINEN
VÄRI ON
VALKOINEN

KYNTTILÄT

VIRSITAU LU

EVANKELIUMITEKSTI

MATT. 18: 1-6, 10

136 Sinua enkeleistä

494 Luoja enkeleineen

498 Nyt kulkee halki

503 Taivaan Isä suojan

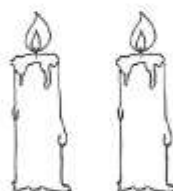
747 Ympärillä ihmisien

TUOMIOSUNNUNTAI

TEEMA:
Viimeinen tuomio

LITURGINEN
VÄRI ON
VIHREÄ

KYNTTILÄT

VIRSITAUULU

EVANKELIUMITEKSTI

MATT. 25. 31-46

160 Kun luova tahto

288 Silmäisi eteen Jeesus

511 Tie valmis on

515 Nouskaamme vuorelle

ADVENTIN JOHDANTOSANAT:

Ensimmäinen adventti aloittaa uuden kirkkovuoden. Adventti-sanat juuret ovat latinan kielessä ja se tarkoittaa Herran tulemistä. Vanhassa testamentissa profetiat ennustivat Messiaan, Jeesuksen syntymän. Juutalaiset odottivat Pelastajaa, sillä Jumala oli sen heille luvannut. Lupaukset täyttyivät, kun Jeesus syntyi. Adventissa keskeistä on juuri odotus: odotamme Vapahtajaa syntyväksi. Ensimmäinen adventti aloittaa myös paastonajan, jolloin kristikunta valmistautuu joulun viettoon. (Lempiäinen 2000, 57–58.)

JOULUN JOHDANTOSANAT:

Jouluyönä Jumalan lupaukset Vapahtajasta täyttyivät. Tallissa eläinten keskellä syntyi koko maailman Pelastaja. Jesajan kirjassa Vanhassa testamentissa sanotaan: ”Kansa, joka pimeydessä vaelttaa, näkee suuren valon. Niille, jotka asuvat kuoleman varjon maassa, loistaa kirkkaus.” Tänäkin jouluna, kun elämme vuoden pimeimpiä päiviä, saamme iloa seimen lapsesta, joka tuo valkeuden meidän mieliimme ja sydämiimme.

LASKIAISSUNNUNTAIN JOHDANTOSANAT:

Laskiaissunnuntai on käännekohta Jeesuksen julkisessa toiminnassa. Hän matkaa kohti Jerusalemiä, jossa hänen on määrä kärsiä ja kuolla ristillä. Tällä tiellä Jeesuksen on määrä saattaa loppuun se suunnitelma, jonka Jumala on rakkaudessaan valmistanut koko maailman ihmisten pelastamiseksi. Laskiaissunnuntaina laskeudutaan myös paastonaikaan, jolloin joillakin on tapana luopua jostakin asiasta elämässään etsiäkseen Jumalan kasvoja ja palvellaan lähimmäisiä.

KIIRASTORSTAIN JOHDANTOSANAT:

Kiirastorstaina Jeesus vietti viimeisen ateriansa opetuslasten kanssa. Tuona iltana hän asetti ehtoollisen, jota nykyään vietämme Jeesuksen muistoksi. Kun nautimme leipää ja viiniä yhteisessä ehtoollispöydässä, me muistelemme sitä, mitä Jeesus on meidän puolestamme tehnyt kuollessaan ristillä. Ehtoollinen muistuttaa meitä siitä, että kaikki syntimme on anteeksi annettu Jeesuksen ristinuhrin tähden.

PITKÄPERJANTAIN JOHDANTOSANAT:

Pitkänäperjantaina kristityt muistelevat Jeesuksen kärsimystä ristillä. Perinteisesti urut eivät soi pitkänäperjantaina. Altari on puettu mustaan, eikä kynttilöitä ole. Altaria koristaa ainoastaan viisi punaista ruusua, jotka muistuttavat meitä Kristuksen haavoista, jotka hän sai ristillä. Pitkänäperjantai todellisuudessa on ilon päivä meille: Jeesus kuoli syntiemme tähden ja otti kannettavakseen tuomion, joka olisi kuulunut meille.

PÄÄSIÄISEN JOHDANTOSANAT:

Pääsiäispäivänä ilosanoma saavuttaa meidät: Kristus on ylösnoussut! Jeesus on voittanut kuoleman ja synnin vallan. Hän elää! Me saamme uskoa todeksi tuon sanoman, jonka enkeli ensimmäisenä ilmoitti haudalle tulleille naisille. Paavali kirjoittaa kirjeessään korinttilaisille: ”Mutta ellei Kristusta ole herätetty, silloin meidän julistuksemme on turhaa puhetta, turhaa myös teidän uskonne.” Jeesuksen voitto kuolemasta ja synnistä nousemalla ylös kuolleista on uskomme ydin. Hän kutsuu meitä jokaista iankaikkiseen elämään, joka alkaa jo tässä ja nyt.

HELLUNTAIN JOHDANTOSANAT:

Ennen kuin Jeesus otettiin takaisin taivaaseen, hän teki lupauksen omilleen. He saisivat Pyhän Hengen, joka opettaisi, puolustaisi ja rohkaisisi heitä. Helluntaipäivänä Pyhä Henki vuodatettiin opetuslasten ylle ja he saivat voiman ja rohkeuden olla ylösnousseen Kristuksen todistajia. Pyhä Henki eli Jumalan Henki toimii edelleen meissä ja meidän ympärillämme kirkastaen Kristusta ja hänen sovitustyötään.

MIKKELINPÄIVÄN JOHDANTOSANAT:

Mikkelinpäivää kutsutaan myös enkelien sunnuntaiksi. Nimensä se on saanut ylienkeli Mikaelin mukaan. Mikkelinpäivänä muistelemme enkelien merkitystä ja niitä tehtäviä, joita Jumala enkeleille on antanut. Enkelit on annettu meille viestintuojiksi, suojelijoiksi ja opastajiksi. Päivän evankeliumiteksti kertoo meille siitä, kuinka Jeesus asettaa lapsen uskon esimerkiksi meille. Siksi mikkelinpäivä on myös lasten oma pyhä ja monissa seurakunnissa järjestetään silloin perhemessuja.

TUOMIOSUNNUNTAIN JOHDANTOSANAT:

Tuomiosunnuntaina tartumme siihen lupaukseen, että aikojen lopulla Jeesus tulee takaisin kunniassaan ja kirkkaudessaan. Siksi tuomiosunnuntaista käytetään myös nimeä Kristuksen kuninkuuden sunnuntai. Viimeisellä tuomiolla jokainen saa oikeudenmukaisen tuomion teoistaan ja tekemättä jättämisistään. Uskossa Jeesukseen saamme luottaa siihen, että Jeesus on jo kärsinyt tuomiomme ja pyyhkinyt pois kaikki väärät tekomme. Häneen kauttaan me voimme välttyä itse tuomiolta ja päästä taivaan kotiin.

ADVENTIN SAARNA: VANHA SUUTARI

*Henkilöt: Kertoja, vanha suutari, köyhä nainen, pummi, naapurin juoppo, Jeesus
Kertoja lukee tarinaa ja henkilöhahmot esittävät tarinaa samaan aikaan pantomii-
mina.*

Vanha suutari asui pienessä kaupungissa. Kaikki tunsivat hänet ja veivät kenkän-
sä aina hänelle korjattaviksi. Hänellä oli oma puoti kylänraitilla. Joulukuu oli tulossa ja
vanha suutari siivosi taloaan. Hänelle oli nimittäin tulossa oikein tärkeä jouluvieras
kylään. Hän oli kertonut kaikille asiakkailleen, että itse Mestari oli kertonut tulevan-
sa hänen luokseen. Vanha suutari oli ratketa tuosta odotuksen riemusta.

Viimein koitti joulupäivä. Suutari asettui ikkunansa luokse odottamaan suurta vie-
rastaan. Sitten oveen koputettiin ja suutari riensi avaamaan ovea. Suutari pettyi,
koska ovella olikin paleleva köyhä nainen pienen lapsensa kanssa. Suutari kertoi,
että hän odotti Mestaria kylään. Hän oli kuitenkin niin lempeä mies, että kutsui nai-
sen sisälle odottamaan vierasta hänen kanssaan ja tarjosi huovan heille lämmik-
keeksi. Nainen kiitti avusta, otti huovan iloiten vastaan, mutta jatkoikin matkaansa.

Suutari edelleen odotti Mestaria. Ovikello soi taas, mutta nyt oven takana seisoikin
likainen ja raihnainen pummi. Tämä pyysi suutarilta pientä leivänpalaa syödäkseen.
Suutari avasi taas ovensa ja kutsui pummin sisälle taloonsa. Hän tarjosi pum-
mille lämmintä keittoa, joka hänellä oli valmiina uunin päällä. Pummi kiitti kauniisti
keitosta, mutta hän ei ehtinyt jäädä odottamaan vierasta suutarin kanssa.

Alkoi olla jo myöhä, eikä jouluvieras vieläkään ollut saapunut. Harmistuneena ja
pettyneenä suutari alkoi kerätä astioita pöydältä, johon hän oli valmistellut kattauk-
sen vierasta varten. Sitten oveen kolkutettiin. Oven takana seisoikin suutarin alkoholi-
soitunut naapuri. Tämä kertoi, että hän oli hukannut avaimensa, eikä päässyt si-
sälle kotiinsa. Suutari lupasi ottaa naapurinsa sisälle odottamaan vierasta hänen
kanssaan ja lupasi myös sijata tälle vuoteen, jos tämä jäisi yöksi. Juuri kun naapuri
oli astumassa sisään, hän löysikin avaimensa ja lähti kotiinsa.

Kello oli jo paljon, eikä suutari jaksanut enää olla valveilla. Hän meni nukkumaan
ja nukahdettuaan hän näki unta. Unessa suutari tapaa odotetun vieraansa. Suutari
kertoo pettyneenä, että et tullutkaan tänään luokseni, vaikka lupasit. Siihen odotet-
tu vieras vastaa, että kävin luonasi tänään kolmesti. Hän toivotti hyvää joulua ja
kiitti siitä, mitä suutari oli hänelle tehnyt.

(Mukailtu Pekka Ruuskan laulusta Suutari ja vieras.)

ADVENTIN SAARNA: MINÄ ODOTAN...

Aamujumiksesta vastuussa oleva ryhmä kerää kaikilta lapulle jatkot lauseisiin ”Minä odotan...” ja ”Odottaminen tuntuu...”. Tehtävä kannattaa ohjeistaa siten, että rajaa lauseen jatkamisen mahdollisuudet vain positiivisiin ja sellaisiin asioihin, jotka eivät liity seuraavaan viikkoon tai edes kuukauteen. Aamujumisryhmä kokoaa julkaistavaksi kelpaavat vastaukset isosen johdolla isolle (A3-kokoiselle) paperiarkille.

Saarnan aluksi jumisryhmä esittelee saadut vastaukset muille. Sen jälkeen joku ryhmäläisistä lukee seuraavan tekstin.

”Kuten huomasimme, odotamme monelaisia asioita elämältämme ja tulevaisuudeltamme. Odotuksemme ovat korkealla, mutta aina emme voi olla varmoja niiden toteutumisesta. Kun odotamme jotakin, voimme kokea kärsimättömyyttä, pettymyksiä, mutta myös välillä toivon pilkahduksia. Kun odotus viimein päättyy, jäljelle jää ilo ja mieli virkistyy.

Juutalaiset odottivat pitkään tulevaa Messiasta. Jumala oli sanassaan luvannut, että hän lähettäisi Pelastajan, joka kantaisi maailman synnin. Me tiedämme, että Jeesus oli tuo tuleva Messias, mutta juutalaiset eivät häntä tunnistanee luvatuksi Pelastajaksi. Siksi he edelleen odottavat, vaikka pelastus olisikin jo saatavilla. Vanhan Testamentin profeetta Sakarja sanoo näin: ”Katso, kuninkaasi tulee. Vanhurskas ja voittoisa hän on, hän on nöyrä, hän ratsastaa aasilla, aasi on hänen kuninkaallinen ratsunsa.” Jumala oli ilmoittanut profeetalleen, että tuleva kuningas ei olisi mahtailija, vaan osoittaisi nöyryytensä muun muassa siinä, että valitsee ratsukseen vaatimattoman aasin. Jeesuksen kuninkuus ei ollut maallista kuninkuutta, vaan hän luopui ylellisyyksistä ja eli ihmisenä tavallisten ihmisten keskellä, kuitenkin ilman syntiä.

Jumala on lupauksissaan uskollinen. Sen, minkä hän lupaa, hän myös toteuttaa. Joskus meidän vain tulee odottaa Jumalan lupauksen täyttymistä, niin kuin aikoinaan odotettiin tulevaa Messiasta. Meidän ei tarvitse enää odottaa Pelastajaa, vaan hän on jo tullut. Niin kuin hän kerran ratsasti Jerusalemiin, niin hän haluaa tulla myös meidän elämäämme ja tuoda valon pimeytemme. Hän on se toivo epätoivon, kärsimyksen ja pimeyden keskellä. Hän haluaa tulla elämäämme, jos me annamme siihen luvan. Ketään ei siihen pakoteta. Jeesus sanoo: Sitä, joka luokseni tulee, minä en aja pois. Ja hän on lupauksissaan uskollinen.”

JOULUN SAARNA: TALK SHOW

Henkilöt: Haastattelija, Maria, Joosef ja kaksi paimenta

Jokaisella henkilöllä on tuoli ja tuolit on aseteltu niin, että kaikkien kasvot näkyvät yleisöön.

HAASTATTELIJA: Maria, kerro meille vähän tapahtumista Jeesuksen syntymään liittyen.

MARIA: Olin tekemässä kotitöitä, kun yhtäkkiä Herran enkeli ilmestyi minulle. Pelästyin ja ihmettelin, miksi tuo enkeli oli tullut luokseni. Enkeli kertoi, että tulisin raskaaksi ja synnyttäisin pojan, jonka nimeksi tulisi antaa Jeesus. Tuo poika olisi oleva Korkeimman Poika, eikä hänen kuninkuudellaan olisi loppua.

Minua pelotti ajatus siitä, että minä saisin lapsen näin nuorena. Se olisi melko suuri muutos. Lisäksi minua epäilytti, että miten minä muka voisin tulla raskaaksi, koska minä olin koskematon. Silloin enkeli kertoi, että Pyhä Henki tulee ylleni ja poika, jonka synnytän, on pyhä. Hän kertoi, että Jumalalle kaikki on mahdollista. Näiden sanojen jälkeen vaivuin polvilleni ja sanoin, että tapahtukoon minulle, niin kuin sanoit.

Alun hämmennyksen jälkeen riensin kertomaan tätä ilouutista ystävälleni Elisabethille. Ylistin Jumalaa hänen suurista teoistaan. Hän oli valinnut minut, tavallisen tytön tuon pojan synnyttäjäksi. Minua tosin pelotti, mitä kihlattuni Joosef asiasta ajatteli, mutta jätin huoleni Jumalan käsiin.

HAASTATTELIJA: Entä sinä Joosef, mitä ajattelit, kun kuulit Marian odottavan lasta?

JOOSEF: En ollut uskoa korviani, kun kuulin, että Maria oli raskaana Pyhän Hengen vaikutuksesta. Olin lähes varma, että hän on pettänyt minua. En halunnut häpäistä kihlattuani tai itseäni, vaan halusin purkaa kihlauksen kaikessa hiljaisuudessa. Olin hämmentynyt ja surullinen.

Unessa minulle ilmestyi Herran enkeli, joka kehotti minua tästä tilanteesta huolimatta ottamaan Marian vaimoksi. Enkeli sai minut vakuuttuneeksi, että kaikki tämä oli Jumalan suunnitelmaa. Niin kuin enkeli kertoi Marialle, niin hän kertoi minullekin, että pojan nimeksi tulisi Jeesus.

Halusin luottaa siihen, mitä Jumala tekee, joten otin Marian vaimokseni.

HAASTATTELIJA: Paimenet, kuvailekaa tuon ensimmäisen jouluyön tapahtumia.

PAIMEN 1: Olimme töissä kuten tavallista, paimensimme lammasmaamme. Sitten yhtäkkiä kirkkaus ympäröi meidät ja edessämme seisoi enkeli. Pelästyimme, mutta enkeli sanoi lempeästi, että älkää pelätkö. Hän kertoi meille ilosanoman, Daavidin kaupungissa on syntynyt meille Vapahtaja, joka on kapaloituna seimessä.

PAIMEN 2: Kun enkeli oli poistunut, suuntasimme kiireesti Betlehemiin. Mietimme, että olikohan enkelin ilmoitus oikeasti totta. Kun pääsimme perille, löysimme Marian, Joosefein ja lapsen keskeltä eläinten asuinsijaa. Se oli ihme! Kerroimme enkelistä Marialle ja Joosefille. Kaikki oli juuri niin kuin meille oli sanottu!

Meitä ihmetytti se, että Jumala kertoi tämän suuren uutisen ensiksi meille paimenille. Olemme ammattimme takia ala-arvostettuja ja hyljeksittyjä, mutta silti saimme kunnian tavata ensimmäisinä tämän pienokaisen.

MARIA: Paimenet todella tulivat katsomaan vastasyntynyttä lasta. Heidän kertomuksensa enkelin ilmoituksesta oli ihmeellinen. Muistelin, kuinka enkeli oli minulle kertonut Jeesuksen syntymästä. Kaikki tapahtumat olivat niin uskomattomia, ettei löydy sanoja kuvailemaan niitä. Sydämessäni kiitin Jumalaa kaikesta, mitä oli tapahtunut.

HAASTATTELIJA: Kiitos haastattelusta.

JOULUN SAARNA: SUURIN LAHJA

Tehkää joululahjapaketti, jonka sisällä on Raamattu. Askarrelkaa myös tähti.

Saarnateksti:

Muistele hetki parasta joululahjaasi. Minkä ikäinen silloin olit? Keneltä sait tuon paketin? Osasitko odottaa tuota lahjaa vai oliko se täysi yllätys. Oliko se iso vai pieni paketti? Entä oliko se painava vai kevyt? Miltä tuntui, kun avasit paketin ja näit kääreisiin kätketyn sisällön?

Meillä on täällä yksi paketti ja nyt jokainen saa tunnustella ja arvuutella mielessään, mitä paketissa mahtaa olla. *(Lahjapaketti laitetaan kiertämään, kun se on kiertänyt kaikki, jatketaan saarnaa.)*

Joku saattoi arvata, että mitä sisältä löytyy, mutta nyt me avaamme paketin. Ja täältä löytyykin Raamattu! Sen sivuilta, kuten arvaatte, me voimme lukea joululahjasta, joka on kaikkia joululahjoja parempi. Meille tutun joululaulun, Joulupuu on rakennettu, yksi säkeistö kertoo näin: ”Kiitos sulle, Jeesuksemme, kallis Vapahtajamme, kun sä tulit vieraaksemme, paras joululahjamme.” Jeesus on meidän paras joululahjamme, koska hän tuli ihmiseksi maan päälle, jotta me voisimme saada anteeksi hänen ristinkuolemansa tähden.

Jokainen varmasti muistaa, mitä taivaalla tapahtui, kun Jeesus syntyi: syttyi uusi tähti, joka johdatti tietäjät vastasyntyneen Jeesus-lapsen luo. Mikäli tietäjät eivät olisi kulkeneet kohti tähteä, he olisivat eksyneet eivätkä olisi löytäneet Jeesuslasta. Tähti piti heidät oikealla tiellä. Raamattu on meille tuo tähti, joka johdattaa meidät tuntemaan Jeesuksen, parhaan joululahjamme. Raamattu osoittaa meille oikean tien, niin kuin tuo tähti aikoinaan osoitti sen tietäjille. Ja tuo tie vie meidät Jeesuksen luo, kohti joulun iloa ja rauhaa.

LASKIAISSUNNUNTAIN SAARNA: MINIPAASTO

Valmistelut: Kirjoittakaa A3-kokoiselle paperille/pahville ”Tänään minä paastoon...”

Teksti:

Tänään aloitamme minipaaston, joka kestää tämän päivän. Tarkoituksena on tänään luopua jostakin itselleen kovin tärkeästä. Paastota voi esimerkiksi internetistä, älypuhelimesta, Facebookista tai herkuista. Mieti jokin sellainen asia, mistä juuri sinun on vaikea luopua. Kun olet keksinyt asian, mistä paastot, tule kirjoittamaan se tähän paperille ja laita alle oma allekirjoitus sitoutumisesi merkiksi.

(Kun kaikki ovat käyneet kirjoittamassa jotakin, niin saarna jatkuu.)

Nyt kun olet päättänyt luopua jostakin, niin nyt voit itseksesi miettiä, mitä muuta voisit tehdä sillä ajalla, jonka tavallisesti käyttäisit luopumasi asian parissa. Olisiko sinulla enemmän aikaa ystäville tai voisitko jopa tutustua johonkuhun uuteen ihmiseen? Ehtisitkö pelata pari erää pingistä ja oppia uusia taitoja?

Muista kuitenkin se, että vaikka epähuomiossa sortuisitkin siihen, mistä olet tämän päivän aikana päättänyt luopua, maailma ei kaadu siihen. Tärkeintä on se, että yrittää ja mahdollisesti löytää jotakin parempaa sen tilalle, mikä yleensä vie suuren osan päivästä. Paaston aikana on hyvä tutkiskella omaa elämää ja miettiä, mikä on tärkeää ja mihin oma aika kannattaa käyttää.

LASKIAISSUNNUNTAIN SAARNA: PÄIVÄN HYVÄ TEKO

Kirjoittakaa etukäteen kaikki leiriläisten ja isosten nimet pikkulapuille ja laittakaa ne esimerkiksi johonkin laatikkoon tai hattuun.

Joku lukee seuraavan tekstin:

Usein ajatellaan, että paasto on sitä, että kieltäytyy joistakin mukavuuksista tai asioista, joihin tulee kulutettua paljon aikaa. Jotkut viettävät karkkipaastoa, jotkut Facebook-paastoa tai jotkut voivat paastota niin, etteivät osta paastonaikana mitään uutta tavaraa. Paaston viettäminen voi joskus johtaa siihen, että jonkin asian luopumisesta ja itsensä kurittamisesta tulee jopa ylpeilyn aihe. Joku voi kehuskella toiselle, että minä olen ollut jo viikon ilman suklaata ja joku toinen taas kehuu katsoneensa tv:tä viimeksi kuukausi sitten. Jumalan tahto on, että ylimääräisen ajan, jonka olemme saaneet luovuttuamme jostakin, käyttäisimme lähimmäisen palvelemiseen ja auttamiseen. Jesajan kirjassa Jumala sanoo näin: ” Toisenlaista paastoa minä odotan: että vapautat syyttömät kahleista, irrotat ikeen hihnat ja vapautat sorretut, että murskaat kaikki ikeet, murrat leipää nälkäiselle, avaat kotisi kodittomalle, vaatetat alastoman, kun hänet näet, etkä karttele apua tarvitsevaa veljeäsi.”

Tänään vietämmekin hyvä teko –paastoa. Jokainen saa nostaa tämän hartaushetken jälkeen itsellensä lapun, jossa on jonkun toisen leiriläisen nimi. Älä kerro kaverille, kenen nimi lapussa lukee. Jos nostat oman lapun, sano siitä heti ja sitten se voidaan vaihtaa. Tuolle henkilölle, jonka nimi on lapussa, sinun tulee tehdä tämän päivän aikana jokin hyvä teko. Se voi olla esimerkiksi piristävä runo, suklaapatukka, hartiahieronta tai mitä ikinä itse keksitkään.

Aamujumiksen päätteeksi joku on ovella lappulaatikon kanssa, josta jokainen nostaa itselleen jonkun leiriläisen nimen, jolle hyvä teko tehdään.

KIIRASTORSTAIN SAARNA: VIIMEISELLÄ ATERIALLA

Henkilöt: Jeesus, Juudas, Pietari, Tuomas, kertoja

Opetuslapset ja Jeesus istuvat pöydän äärellä. Pöydällä on leipää ja viinimalja.

JEESUS: Hartaasti olen halunnut syödä tämän pääsiäisaterian teidän kanssanne ennen kärsimystäni. (*Jeesus ottaa leivän, siunaa sen ja jakaa muille.*) Tämä leipä on minun ruumiini, joka annetaan teidän puolestanne. Tehkää se minun muistokseni. (*Jeesus nostaa maljan.*) Tämä malja on uusi liitto minun veressääni, joka vuodatetaan teidän puolestanne syntien anteeksiantamiseksi. Niin usein kun tästä juotte, tehkää se minun muistokseni.

Totisesti, tälle samalle pöydälle ojentaa kätensä myös minun kavaltajani.

PIETARI: Herra, en kai se ole minä?

TUOMAS: Mestari, enhän se vain ole minä?

JUUDAS: En kai se vain ole minä?

JEESUS: Itsepä sen sanoit, Juudas. Samasta vadista minun kanssani syö myös minun kieltäjäni.

PIETARI: Vaikka minun pitäisi kuolla sinun kanssasi, minä en sinua koskaan kiellä.

JEESUS: Pietari, ennen kuin kukko laulaa, sinä kolmesti kiellät minut. Ihmisen Poika annetaan syntisten ihmisten käsiin ja ristiinnaulitaan, mutta kolmantena päivänä hän nousee kuolleista.

TUOMAS: Minä en usko tuota, ellen itse sitä omin silmin näe.

JEESUS: Älä ole epäuskoinen, vaan usko! Autuaita ne, jotka uskovat, vaikka eivät näe.

KERTOJA: Jeesus tahtoi viettää viimeisen iltansa opetuslasten seurassa. Hän halusi nauttia vielä joka hetkestä heidän kanssaan. Pöytään mahtui niin kavaltajaa, kieltäjää kuin epäilijääkin. Opetuslasten vioista huolimatta Jeesus kutsui heidät aterialle kanssaan ja osoitti heille täydellistä rakkautta loppuun asti. Yhä tänäänkin kutsutaan jokaista epäilijää, kieltäjää, kavaltajaa ja syntistä ehtoollispöydän ääreen muistelemaan Herramme Jeesuksen Kristuksen kuolemaa. Ehtoollinen liittää meidät Kristukseen ja toinen toisiimme. Kristuksen veri voi puhdistaa meidät kaikesta synnistä ja vääryydestä.

KIIRASTORSTAIN SAARNA: VIIMEINEN ATERIA OPETUSLAPSEN KERTOMANA

Pääsiäinen oli tulossa. Jeesus sanoi muutamalle meistä opetuslapsista, että menkää valmistamaan pääsiäisateria. Hän kertoi, että mennessämme kaupunkiin, näkisimme vesiruukkua kantavan miehen, jota meidän tulisi seurata. Tämä mies astelisi erääseen taloon ja siinä talossa me söisimme pääsiäisaterian. Talon isännältä meidän tulisi kysyä, että missä voisimme syödä aterian. Isäntä kuulemma näyttäisi meille huoneen yläkerrasta, jonne voisimme aterian valmistaa.

Lähdimme matkaan. Kun tulimme kaupunkiin, niin hyvin pian silmiimme osui tuo vesiruukkua kantava mies. Kuljimme hieman hänen jäljessään ja seurasimme, minne hän oli menossa. Hän astui erääseen taloon. Menimme tuon talon ovelle ja koputimme. Talon isäntä tuli avaamaan oven ja me kysyimme, että olisiko paikkaa, missä voisimme syödä pääsiäisaterian. Isäntä vei meidät yläkerran huoneeseen. Kaikki kävi juuri niin kuin Jeesus oli sanonut. Sitten me valmistimme aterian Jeesukselle ja meille opetuslapsille.

Lähdin hakemaan Jeesusta ja muita opetuslapsia ja johdatin heidät meille osoitettuun huoneeseen. Kaikki oli valmista. Istuuduimme aterialle. Tunnelma oli jollakin tapaa odottava. Oli ihanaa olla yhdessä aterialla Jeesuksen ja muiden opetuslasten kanssa. Yhtäkkiä Jeesus nousi pöydästä. Ihmettelin, että minne hän oikein on menossa. Jeesus otti pesuvadin ja kaatoi siihen vettä. Sitten tapahtui jotain kummallista. Jeesus alkoi pestä meidän opetuslasten jalkoja! Kun Jeesus tuli minun kohdalleni, mietin, että minun pitäisi pestä hänen jalkansa. Oli hullunkurista, että Herrani pesi minun jalkojani. Myöhemmin Jeesus kertoi, että hän pesi jalkamme antaakseen esimerkin kuinka meidän tulisi palvella lähimmäistämme.

Viimein saatoimme alkaa ruokailla. Jeesus siunasi leivän ja viinin. Hän samalla puhui kummallisia asioita siitä, kuinka leipä oli hänen ruumiinsa ja tuo malja uusi liitto hänen veressään. En ymmärtänyt, mitä hän tarkoitti. Hän puhui paljon siitä, kuinka leipä ja viini, ruumis ja veri, annetaan meidän puolestamme syntien anteeksiantamiseksi ja meidän tulisi tehdä jatkossakin niin hänen muistokseen.

Yhtäkkiä kesken aterioinnin Jeesus kertoi, että yksi meistä kavaltaisi hänet. Me kaikki opetuslapset kauhistuimme. Kyselimme toisiltamme, että kuka ihme se voisi olla. Muutama uskalsi kysyä Jeesukselta, että en kai se vain ole minä. Minäkin olisin halunnut kysyä tuota, mutta en ehtinyt, koska vieressäni ollut henkilö ehti ensin. Hänelle Jeesus vastasi: "Itsepä sen sanoit."

PITKÄPERJANTAIN SAARNA: KÄRSIMYSTIE STILL-KUVINA

Tehkää yhdessä still-kuvia eli pysäytyskuvia Jeesuksen kärsimystiestä vangitsemisesta ristinkuolemaan. Jokainen ryhmäläinen osallistuu jokaiseen pysäytyskuvaan ja saa valita itselleen mieluisan roolin. Pyrkikää kuitenkin siihen, että Jeesus on sama henkilö kaikissa still-kuvissa.

Aiheet, joista still-kuvat voi tehdä (aikajärjestyksessä):

- Jeesuksen vangitseminen
- Jeesus Pilatuksen edessä
- Pilka, jonka Jeesus joutuu kohtaamaan
- Jeesuksen ristiinnaulitseminen
- Jeesuksen kuoleman hetki

Tehdessänne still-kuvia, miettikää, millainen tunnelma jokaisessa hetkessä oli. Kuvitelkaa, minkälaisia tunteita läsnä olevat ihmiset mahdollisesti kokivat ja yrittäkää tuoda se mukaan kuvaan. Etsikää inspiraatiota still-kuville Raamatusta, esim. Mark. 14:43 – 15:32, Luuk. 22: 47 – 23:49. Keksikää lopuksi jokaiselle still-kuvalle nimi.

Still-kuvat esitetään saarnan aikana rauhalliseen tahtiin. Esittäessänne still-kuvia, pysykää muodostelmassa hetken aikaa, jotta katsoja ehtii nähdä tapahtuman. Isonen kertoo yleisölle aina still-kuvan nimen. Kun still-kuvat on esitetty, joku lukee lopuksi seuraavan tekstin.

”Jeesus oli täysin syytön mihinkään rikokseen, mutta silti kansa vaati hänen kuolemaansa. Ristiinnaulitseminen oli kaikista häpeällisin tuomio, minkä saattoi saada. Jeesus rukoili, että tuo kärsimys menisi häneltä ohi, mutta hän kuitenkin taipui Isänsä tahtoon, mikä oli raaka ja tuskallinen ristinkuolema.

Jeesus kuoli ja kärsi ristillä, jotta meidän ei tarvitsisi sitä tehdä. Koska Jeesus rakasti minua ja sinua, hän otti harteilleen tuomion, joka olisi kuulunut meille. Ristin-kuolemallaan Jeesus sovitti meidän syntimme, jotta me voisimme päästä takaisin yhteyteen Taivaallisen Isämme kanssa. Jeesus on ainoa tie taivaaseen. Uskomalla häneen, me saamme iankaikkisen elämän omaksemme. Toinen ristin ryöväreistä näki Jeesuksen syyttömyyden ja ymmärsi, että hän tarvitsi Jeesusta syntiensä anteeksi saamiseksi. Hän katui ja kääntyi Jeesuksen puoleen, jolloin Jeesus lupasi, että totisesti jo tänään sinä olet minun kanssani paratiisissa. Uskomalla Jeesukseen, joka ei jäänyt hautaan, vaan ylösnousemuksellaan voitti kuoleman, me saamme elää ikuisesti. Ryövärielle annetun lupauksen mukaan se iankaikkisen elämän ilo ja toivo alkaa jo täällä maan päällä, kun kuoleman ja synnin voittanut Kristus saa asua sydämissämme.”

(Inspiraationa Ihan sama –kirjasarjan opettajan oppaan idea sivulta 233, ”Via Dolorosa –patsaat”.)

PITKÄPERJANTAIN SAARNA: SYNNIT RISTILLE

Tarvikkeet: paperilappuja, kyniä, pieni kori

Aluksi joku ryhmästä lukee saarnan aluksi Jes. 53: 1-6. Sitten kaikille jaetaan paperilappu ja kynä. Paperilappuun on tarkoitus kirjoittaa jokin asia, mikä painaa mieltä. Se voi esimerkiksi olla jokin paha teko, huoli tai murhe. Kun on kirjoittanut sen, lappusen voi palauttaa alttarilla olevaan koriin. Kun kaikki ovat kirjoittaneet ja kynät palautettu, niin joku lukee seuraavan tekstin:

Kun tuomme syntimme, huolestamme ja murheemme Jeesuksen ristin juureen, me saamme luottaa siihen, että Jeesus ottaa ne kannettavakseen. Meidän ei tarvitse enää murehtia niiden perään. Hän ei tullut maan päälle tuomitsemaan meitä, vaan antamaan Jumalan lapsen vapauden ja ilon heille, jotka häneen turvaavat ja antavat kaiken hänen kannettavakseen. Niin kaukana kuin itä on lännestä, niin kauas hän siirtää meidän syntimme. Me saamme levätä Jeesuksessa ja luottaa siihen, että hän on tehnyt kaiken puolestamme. Hän on sovittanut kaikki syntimme ja kantaa meitä huolen ja murheen keskellä. Jeesus sanoo: "Tulkaa minun luokseni, kaikki te työn ja kuormien uuvuttamat. Minä annan teille levon. Ottakaa minun ikeeni harteillenne ja katsokaa minua: minä olen sydämeltäni lempeä ja nöyrä. Näin teidän sielunne löytää levon. Minun ikeeni on hyvä kantaa ja minun kuormani on kevyt."

(Inspiraationa Löytöretki-kirjasarjan opettajan oppaan toiminnallinen idea sivulta 153, Synnit paperille ja tuhkakksi.)

PÄÄSIÄISEN SAARNA: EMMAUKSEN TIELLÄ

*Henkilöt: Opetuslapsia, Magdalan Maria, Jeesus
Tarvikkeet: kirjoituskäärö, leipä, viinimalja*

OPETUSLAPSI 1: Mitä me nyt oikein teemme? Luovuimme kaikesta, ammattiamme ja perheestämme, jotta voisimme seurata häntä. Nyt meidän opettajamme on kuollut. Siitä on jo kolme päivää.

MAGDALAN MARIA: *(rientää paikalle)* Kuulkaa! Jeesuksen hauta on tyhjä. Hän on noussut kuolleista, niin kuin itse sanoi! Enkeli ilmoitti tämän minulle ja muille naisille, viekää viestiä eteenpäin! *(poistuu)*

OPETUSLAPSI 2: Mitä hän oikein puhuu?

OPETUSLAPSI 3: *(ihmettelee)* Onko Jeesuksen hauta ryöstetty?

(Jeesus liittyy opetuslasten seuraan.)

JEESUS: Hei matkamiehet, mitä te oikein puhutte?

OPETUSLAPSI 2: Et ole tainnut vielä kuulla. Kaikki muut kyllä tietävät tästä. Eräs mies Nasaretista, Jeesus, joka oli tosi profeetta, tuomittiin kuolemaan ja ristiin-
naulittiin.

OPETUSLAPSI 1: Nyt eräs nainen riensi kertomaan meille, että hauta on tyhjä. Hän oli nähnyt kuulemma enkeleitäkin. Meitä hämmentää tämä tilanne...

JEESUS: Oletteko te noin ymmärtämättömiä! Noinko hitaita te olette uskomaan kaikkea sitä, mitä profeetat ovat puhuneet. Juuri niinhän Messiaan piti kärsiä ja sitten mennä kirkkauteensa!

(Matkalla kaupunkiin Jeesus opettaa kirjoituksia opetuslapsille papyrusrullasta.)

OPETUSLAPSI 3: *(hetken kulkemisen jälkeen)* On jo myöhä, etkö jäisi yöksi luoksemme?

(Opetuslapset ja Jeesus asettuvat pöydän äärelle istumaan)

JEESUS: *(ottaa leivän ja viinin käsiinsä ja jakaa opetuslapsille)* Isä, siunaa tämä leipä ja viini!

(Opetuslapset tunnistavat Jeesuksen, mutta samassa Jeesus poistuu paikalta.)

OPETUSLAPSI 1: Sehän on Jeesus! Hän on todella noussut kuolleista!

OPETUSLAPSI 2: Ja eikö teidänkin sydämenne hehkunut innosta, kun hän opetti meille kirjoituksia!

PÄÄSIÄISEN SAARNA: PÄÄSIÄISAAMUN MIELIKUVAMATKA

Jos mahdollista, laittakaa taustalle soimaan jonkinlaista linnun liverrystä. Lukekaa teksti kuulijoille rauhallisesti kuuluvalla äänellä. Älkää lukeko kaikkea putkeen, vaan pitääkö hetken tauko aina pisteiden kohdalla.

Matkaa kanssani pääsiäisaamun tunnelmiin... Ota hyvä asento tuolilla... Sulje silmäsi... Rentouta itsesi tähän hetkeen... Anna ilman virrata keuhkoihisi... Anna tämän kertomuksen viedä sinut keskelle pääsiäisaamua...

On hetki ennen auringonnousua... Yö on vaihtumassa päivään... Pukeudut hiljaa ja otat tarvitsemasi tavarat mukaan... Pakkaat tuoksuöljyä, jonka pehmeä tuoksu hyväilee aistejasi... Olet lähdössä käymään haudalla muutaman ystäväsi kanssa... Tarkoituksenanne on voidella Jeesuksen ruumis... Avaat oven hiljaa, se avautuu narahtaen... Aurinko pilkistelee jo horisontissa... Taivaanrannat värit vaihtuvat oranssista keltaiseen, keltaisesta auringon kirkkaisiin säteisiin... Kaikki muut nukkuvat vielä... Lähdet kulkemaan... Kuulet vain hiekan rapisevan joka askeleella... Linnut ovat aloittaneet laulunsa... Tunnet raikkaan tuulenvireen kasvoilasi... Haistelet ilmaa... Voit haistaa ilmassa aamukasteen... Auringonsäteet heijastuvat kastepisaroista ruohon lehdillä...

Olet kulkenut jo jonkin matkaa... Vielä yksi mutka ja hauta on pian silmiesi ulottuvilla... Tie muuttuu kapeammaksi poluksi... Ympärillä on puita... Viikunapuut ovat kukassa... Linnut lentelevät ja ruokkivat poikasiaan... Olet jo melkein polun päässä... Mietit, miten jaksaisit vierittää kiven pois haudan suulta... Voit nähdä jo edessäsi haudan... Yllätykseksi kivi haudan suulta on jo vieritetty pois... Ihmettelet, mitä oikein on tapahtunut... Nojaat kylmään ja kosteaan kallioon... Kurkistat sisälle hautaan... Vain käärinliinat ovat jäljellä... Hämmästyit siitä, mitä on tapahtunut... Katsot ystäviäsi pelästynein kasvoin... Muiden kasvoilta voi lukea saman kysymyksen... Onko hauta ryöstetty... Mitä oikein on tapahtunut...

Yhtäkkiä näet kirkasta valoa... Näet edessäsi valkoisiin, kirkkaisiin vaatteisiin pukeutuneen miehen... Hänellä on lempeät, kauniit kasvot... Ei tarvitse pelätä...

Nyt ymmärrät... Muistat, mitä Jeesus oli sanonut... Hän on noussut kuolleista... Ilo täyttää sydämesi... Iloisena ja hämmästyneenä tapahtuneesta, riennät ystäväsi kanssa kertomaan ilosanomaa... Suru on poissa... Hän elää, Jeesus elää...

Kuolema on voitettu... Kristuksen tyhjä hauta säteilee valoa ja toivoa elämääsi... Kristus kulkee kanssasi... Hän auttaa sinut vaikeiden aikojen yli... Hän kantaa sinua käsivarsillaan ja rakastaa sinua... Hänen lähellään voit kokea ilon ja rauhan... Nyt ja aina...

Kun olet valmis, voit avata silmäsi... Palaa takaisin tähän hetkeen ja tilaan.

HELLUNTAIN SAARNA: PYHÄN HENGEN TEHTÄVÄT –PANTOMIIMI

Yksi on kertoja, joka lukee alkutekstin ja Pyhän Hengen tehtävät. Muut esittävät suluissa olevat tapahtumat pantomiimina eli ilman sanoja ja ääntä.

Ylösnoussut Jeesus Kristus vaikuttaa meissä ja kirkossamme Pyhän Hengen kautta taukoamatta. Pyhän Hengen työ on joskus salassa silmiltämme, mutta välillä voimme nähdä Hänen työnsä ympärillämme. Pyhä Henki hoitaa muun muassa seuraavanlaisia tehtäviä:

Pyhä Henki synnyttää uskon.

(Menossa on raamattupiiri. Yksi katsoo piirin toimintaa sivusta, mutta käsieleillä osoittaa moisen toiminnan halveksuntaa. Yksi raamattupiiriläinen tulee tämän henkilön luokse ja kertoo hänelle Jeesuksesta osoittamalla ristiä ja taivasta. Nämä rukoilevat yhdessä, jonka jälkeen he molemmat liittyvät tuohon raamattupiiriin.)

Pyhä Henki auttaa ymmärtämään Jumalan sanaa.

(Yksi henkilö tutkii Raamattua, selailee sivuja, mutta ei ymmärrä lukemaansa. Sitten hän sulkee silmänsä ja ristii kätensä. Kun hän rukouksen jälkeen alkaa tutkia Raamattua hän ilostuu, koska ymmärtää lukemaansa.)

Pyhä Henki lohduttaa.

(Yksi henkilö itkee yksinäisyydessään. Hänen luokseen tulee toinen henkilö, joka laittaa käden tämän olkapäälle ja tarjoaa nenäliinaa.)

Pyhä Henki opastaa.

(Eksyksissä oleva henkilö kulkee sinne tänne, vaihtaa suuntaa, miettii minne kulki. Sitten tulee joku, joka ottaa tätä kädestä kiinni ja näyttää tälle oikean tien.)

Pyhä Henki puolustaa.

(Kaksi kiusaajaa on tulossa nyrkit pystyssä kiusatun luokse. Ennen kuin kiusaajat ehtivät lyödä, tulee joku puolustamaan kiusattua asettumalla hänen ja kiusaajien väliin levittäen kätensä kiusatun suojaksi.)

Pyhä Henki rohkaisee.

(Kaveriporukka juttelee keskenään ja pitää hauskaa. Yksi on sivussa porukasta ja katselee kaveriporukkaa. Hän ottaa muutaman askeleen tätä porukkaa kohti, mutta perääntyy. Sitten hänen vierelleen tulee joku, joka rohkaisevin elein vie yksinäisen mukaan kaveriporukkaan.)

(Inspiraationa Löytöretki-kirjasarjan opettajan oppaan toiminnallinen idea sivulta 178-179, ”Pyhän Hengen tehtävät”.)

MIKKELINPÄIVÄN SAARNA: ENKELITAU LU-MEDITAATIO

Jos mahdollista, laittakaa taustalle soimaan rentouttavaa instrumentaalista musiikkia. Lukekaa teksti kuulijoille rauhallisesti kuuluvalla äänellä. Älkää lukeko kaikkea putkeen, vaan pitäkää hetken tauko aina pisteiden kohdalla.

Ota tuolillasi hyvä asento... Laita silmät kiinni... Rentoudu... Rauhoita mielesi kuuntelemaan ja näkemään...

Muistele hetki lapsuudesta tuttua enkelitaulua... Tyttö ja poika ovat ylittämässä kuohuvaa ja nopeasti virtaavaa jokea... Lapset ovat yksin... Silta on hutera... Siitä puuttuu lankkuja... Kaide on irronnut paikaltaan...

Takana on synkkä metsä... Siellä on pimeää... Auringonvalo ei pääse puitten latvuston läpi... Metsän läpi vievä polku on kivikkoinen... Kotiin on vielä pitkä matka... Myrsky on tulossa kohti... Salamet jo leimahtelevat kauempana... Ukkonen jyrisee... Rankkasateen voi jo haistaa ilmassa...

Kaikki vaaratilanteet ovat taulun kuvassa läsnä... Vaikutelma on silti turvallinen... Kirkkaisiin vaatteisiin pukeutunut enkeli seisoo lasten takana... Enkeli on levittänyt kätensä lasten ylle... Sen katse on lempeä... Se seuraa lasten askelia, jokaista niistä... Enkeli on paikalla suojelemassa lapsia vaaroilta...

Suojelusenkeli ei ollut vain lapsuuden juttu... Sinulla on yhä oma suojelusenkeli... Raamattu sanoo... Herra pelastaa sinut linnustajan ansasta ja pahan sanan valasta... Hän levittää siipensä yllesi, ja sinä olet turvassa niiden alla... Hänen uskollisuutensa on sinulle muuri ja kilpi... Sinun turvanasi on Herra, sinun kotisi on Korkeimman suojassa... Hän antaa enkeilleen käskyn varjella sinua, missä ikinä kuljet... Ja he kantavat sinua käsillään, ettet loukkaa jalkaasi kiveen...

Herra varjelee sinua väsymättä... Hän on suojaava varjo, vartijasi... Hän ei väisty viereltäsi koskaan... Hän suojelee koko sinun elämäsi... Hän varjelee kaikki sinun askeleesi, sinun lähtösi ja tulosi... Nyt ja aina... Kaikessa luota häneen...

Kun olet valmis, avaa silmäsi... Palaa enkelitaulun maisemasta takaisin tähän tilaan...

MIKKELINPÄIVÄN SAARNA: LAPSEN USKO

Aluksi, pyydä kuulijoita nostamaan kätensä ylös, jos he voisivat vastata kyllä seuraaviin kysymyksiin.

Uskoitko lapsena joulupukkiin?

Entä hammaskeijuihin?

Jos joku kertoi, että sängyn alla asuu mörkö, uskoitko sen lapsena?

Lapselle voi kertoa joulupukista, hammaskeijuista ja möroistä ja tämä uskoo niiden olemassaoloon. Lapsi tulee vakuuttuneeksi siitä, että niitä on olemassa. Jos joku väittää lapselle jotakin toista, lapsi jopa itkuun asti intää vastaan. Meistä tuntuu typerältä, että joku uskoo moisiin satujuttuihin, koska tiedämme, etteivät ne ole totta. Mutta sallimme niihin uskomisen lapselta, koska ne jutut kuuluvat lapsuuteen.

Vaikka lapsen usko onkin naiivia eli juurikin perin lapsellista meidän silmissämme, niin se on jotakin sellaista, minkä Jeesus asetti meille esimerkiksi. Sellaisen uskon, mikä meidän silmissämme näyttää hassulta ja hullulta, Jeesus asetti meille esikuvaksi. Lapsi uskoo sokeasti siihen, mitä hänelle sanotaan. Samalla tavalla meidän tulisi luottaa niihin lupauksiin, jotka Jumala on meille antanut. Jumala on luvannut pitää meistä huolen kaikissa tilanteissa. Hän ei koskaan hylkää meitä. Hän on valmistanut meille pelastuksen antamalla oman poikansa kuolemaan. Me saamme vastaanottaa nämä totuudet kohdallemme kuin lapsi. Ne ovat totta aina ja iankaikkisesti, eikä niitä tarvitse epäillä, niin kuin emme lapsenakaan epäilleet joulupukin olemassaoloa.

Jumalan ajatusmaailma poikkeaa omastamme. Sen, mikä on vähäpätöistä ja halveksittua maailmassa, Jumala valitsi tehdäkseen tyhjäksi sen, mikä on jotakin. Se, mikä on pientä, onkin suurta. Lapsia katsottiin alaspäin Jeesuksen aikana, joten oli ihmeellistä, että Jeesus kutsui juuri heitä luokseen ja asetti heidät esikuvaksi aikuisille. Pienin onkin suurin Jumalan valtakunnassa. Jumala ei katso siihen, mikä on näkyvää tai mikä on meidän silmissämme arvokasta, vaan hän näkee sydämeen. Samalla tavalla Jeesus näki kutsuessaan lapsia luokseen, että lapsi uskoo hullujakin asioita ilman epäilyksen häivää aikuisten järkeillessä ja selittäessä asioita.

Puhe Jeesuksesta ja Jumalasta voi joskus kuulostaa samankaltaiselta sadulta kuin tarinat joulupukista. Raamattu puhuukin siitä, että puhe rististä on hulluutta niiden mielestä, jotka eivät sitä vielä tunne. Niille, jotka ovat kohdanneet Jeesuksen ja saaneet syntinsä anteeksi, puhe rististä on Jumalan voima ja viisaus. On hullua uskoa johonkin sellaiseen, jota ei näe tai ei voi todistaa. Mutta ne, jotka uskossa ovat saaneet kohdata Jeesuksen, saavat siitä elämän. Jeesuksen ristin kuolemaan kätkeytyy kaikki viisaus, jonka voimme vain uskossa vastaanottaa. Jumala tehköön meissä sen työn, että voimme vastaanottaa ristin sanoman lapsen uskossa, ilman epäilystä ja täydellisesti luottaen siihen, että syntimme on annettu anteeksi.

TUOMIOSUNNUNTAIN SAARNA: MITÄ RAAMATTU KERTOO TAIVAASTA?

Kopioikaa tämän saarnan tekstit erillisille papereille ja leikatkaa jokainen numeroitu raamatunjae omaksi lapukseen. Taittakaa ne kerran ja laittakaa ne johonkin pieneen laatikkoon tai muuhun sopivaan astiaan. Saarnan alussa antakaa seuraava ohjeistus:

”Seuraavaksi jokainen saa nostaa yhden lapun, jossa on numero ja yksi jae Raamatusta. Lappuja on yhteensä 29 ja jakeen edessä oleva numero kertoo kuinka mones lukija olet. Henkilö, jonka lapussa on numero yksi, aloittaa ja hänen jälkeensä jatkaa se, jolla on kakkonen ja niin edelleen. Kaikki laput kertovat siitä, millainen on taivas, jonka Jumala on valmistanut niille, jotka uskovat.”

Jakakaa tämän jälkeen laput ja kerätkää ne takaisin astiaan, kun viimeinenkin on lukenut lappunsa.

1. Minä näin uuden taivaan ja uuden maan. Ensimmäinen taivas ja ensimmäinen maa olivat kadonneet, eikä merta ollut enää.
2. Näin, kuinka pyhä kaupunki, uusi Jerusalem, laskeutui taivaasta Jumalan luota juhla- asuisena, niin kuin morsian, joka on kaunistettu sulhasta varten.
3. Ja minä kuulin valtaistuimen luota voimakkaan äänen, joka sanoi: "Katso, Jumalan asuinsija ihmisten keskellä! Hän asuu heidän luonaan, ja heistä tulee hänen kansansa. Jumala itse on heidän luonaan,
4. ja hän pyyhkii heidän silmistään joka ainoan kyynel. Kuolemaa ei enää ole, ei murhetta, valitusta eikä vaivaa, sillä kaikki entinen on kadonnut.
5. Katso, minä luon uuden taivaan ja uuden maan. Menneitä ei enää muistella, ne eivät nouse mieleen.
6. Ei, vaan te saatte iloita ja riemuita aina ja ikuisesti siitä, mitä minä luon. Katso, ilon kaupungiksi minä luon Jerusalemin, teen riemuitseväksi sen kansan.
7. Ja minä riemuitsen Jerusalemistä, iloitsen kansastani. Ei siellä enää kuulu itkun ääntä, ei valitusta.

8. Jo ennen kuin he kutsuvat, minä vastaan, kun he vielä esittävät pyyntöään, minä jo toteutan sen.

9. Susi ja karitsa käyvät yhdessä laitumella, leijona syö heinää kuin härkä, ja käärmeen ruokana on maan tomu. Kukaan ei tee pahaa, kukaan ei vahingoita ketään minun pyhällä vuorellani, sanoo Herra.

10. Temppeliä en kaupungissa nähnyt, sillä sen temppelinä on Herra Jumala, Kaikkivaltias, hän ja Karitsa.

11. Kaupunki ei myöskään tarvitse valokseen aurinkoa eikä kuuta, sillä Jumalan kirkkaus valaisee sen, ja sen lamppuna on Karitsa.

12. Kansat kulkevat sen valossa, ja maailman kuninkaat tuovat sinne mahtinsa kaiken loiston.

13. Sen portteja ei suljeta päiväsaikaan, ja yötä siellä ei olekaan.

14. Kaikki kansojen kalleudet ja ihanuudet tuodaan sinne.

15. Mitään epäpuhdasta ei sinne päästetä, ei ainoatakaan iljettävän valheen palvelijaa, vaan ainoastaan ne, joiden nimet on kirjoitettu Karitsan elämänkirjaan.

16. Nämä ovat päässeet suuresta ahdingosta. He ovat pesseet vaatteensa ja valkaisseet ne Karitsan veressä.

17. Sen tähden he ovat Jumalan valtaistuimen edessä ja palvelevat häntä hänen pyhäkössään päivin ja öin, ja hän, joka istuu valtaistuimella, on levittänyt telttansa heidän ylleen.

18. Nälkä ei heitä enää vaivaa, ei jano, enää ei heitä polta aurinko eikä paahtava helle.

19. Karitsa, joka on valtaistuimen edessä, kaitsee heitä ja vie heidät elämän veden lähteille, ja Jumala pyyhkii heidän silmistään kaikki kyyneleet.

20. Pyhä kaupunki loisti Jumalan kirkkautta, se säihkyi kuin kallein jalokivi, kuin kristallinkirkas jaspis.

21. Sitä ympäröi suuri ja korkea muuri, jossa oli kaksitoista porttia, ja niitä vartioi kaksitoista enkeliä. Portteihin oli hakattu Israelin kahdentoista heimon nimet.

22. Muuri oli rakennettu jaspiskivistä, ja kaupunki oli kimmeltävää, lasinkirkasta kultaa.

23. Kaupunginmuurin perustukset oli kaunistettu kaikenlaisilla kalliilla kivillä.

24. Kaupungin valtakatu oli kultaa, puhdasta kuin läpinäkyvä lasi.

25. Enkeli näytti minulle elämän veden virran, joka kristallinkirkkaana kumpuaa Jumalan ja Karitsan valtaistuimesta.

26. Kaupungin valtakadulla, virran haarojen keskellä kasvoi elämän puu. Puu antaa vuodessa kahdettoista hedelmät, uuden sadon kerran kuukaudessa, ja sen lehdistä kansat saavat terveyden.

27. Mikään ei enää ole kirouksen kahleissa. Kaupungissa on Jumalan ja Karitsan valtaistuin, ja kaikki palvelevat Jumalaa.

28. He saavat nähdä hänen kasvonsa, ja heidän otsassaan on hänen nimensä.

29. Yötä ei enää ole, eivätkä he tarvitse lampun tai auringon valoa, sillä Herra Jumala on heidän valonsa. He hallitsevat kuninkaina aina ja ikuisesti.

TUOMIOSUNNUNTAIN SAARNA: MIELIKUVA TAIVAASTA JA HELVETISTÄ

Tarvitsette kaksi A3-kokoista paperiarkkia. Kirjoittakaa toiseen TAIVAS ja toiseen HELVETTI. Kopioikaa myös ohessa oleva paperiarkki ja leikatkaa sanat irti.

Saarnassa asettakaa paperiarkit näkyville. Jakakaa lappuja noin kaksi kappaletta paria kohden. Varatkaa mukaan myös sinitarraa tai teippiä. Ohjeistakaa saarna seuraavasti:

”Ottakaa siitä lähettyviltä itselleni pari. Saatte pari tällaista lappua ja teidän tulisi miettiä, liitättekö paperissa olevan sanan mielikuvaanne taivaasta vai helvetistä. Kun olette päässeet lopputulokseen, tulkaa kiinnittämään se lappu oikeaan julisteeseen täällä edessä.”

Kun laput on kiinnitetty, lukekaa ääneen, mitä ajatuksia kumpaankin paperiin on liitetty. Joku ryhmästä vielä lukee seuraavan tekstin:

Viimeisellä tuomiolla Jumala jakaa ihmiset kahteen osaan. Toinen puolisko pääsee taivaaseen ikuiseen onneen toisen puoliskon joutuessa ikuiseen tuleen. Jumalan tahto on, että jokainen meistä voisi päästä taivaaseen, mikä on täynnä hyviä asioita ilman surua ja murhetta. Helvettiä ei ole tarkoitettu ihmisen asuinsijaksi, vaan se on tehty Saatanalle ja hänen enkeleilleen. Siksi Jumala ei tahdo kenenkään joutuvan kadotukseen, vaan hän haluaa, että jokainen saisi iankaikkisen elämän taivaassa hänen kanssaan. Siksi hän lähetti maan päälle ainoan poikansa Jeesuksen, jotta jokaisella olisi mahdollisuus pelastua uskomalla häneen.

KAUNIS

TÄYDELLINEN

IHANA

VALOISA

TURVA

SURUTON

RAUHA

ILO

AUTUUS

ONNI

MIELLYTTÄVÄ

ELÄMÄ

LOHDUTUS

PUHTAUS

KIRKKAUS

AARRE

RAUHATON

RUMA

SURU

MURHE

HUOLI

TUSKA

AHDISTUS

KIPU

ITSEKKYYS

HIRVEÄ

KUOLEMA

KÄRSIMYS

YKSINÄISYYS

VALITUS

VAIVA

PIMEYS

LÄHTEET

Evankeliumikirja kirkkovuoden pyhien mukaan. 2013. WWW-dokumentti. Saatavissa:

<http://evl.fi/Evkirja.nsf/kkvp?OpenView&Start=1&Count=112&ExpandView>. Luettu: 17.9.2013.

Koivisto, J., Paalanen, H. & Siukonen, A. 2010. Ihan sama. Eilen tänään ja ikuisesti. Opettajan opas. Helsinki: Lasten Keskus Oy.

Kormilainen, R. 2008. Kirkkovuosi tutuksi. 2. painos. Helsinki: Kirjapaja Oy.

Lempiäinen, P. 2000. Pyhät ajat. 5. uudistettu painos. Helsinki: Kirjapaja Oy.

Lindfors, H. (toim.) 2001. Mieltä messuun. Lapset ja perheet kirkossa. Helsinki: Lasten Keskus Oy.

Pruuki, H. & Pruuki, L. 2002. Löytöretki. Rippikoulun ohjaajien opas. Helsinki: Lasten Keskus Oy.

KYSYMYKSIÄ AAMUJUMIS-MATERIAALISTA

1. Oliko materiaalia helppo käyttää? (valmistelu, toteutus)
2. Mikä materiaalissa oli hyvää?
3. Missä oli parannettavaa?
4. Oliko materiaali tarpeeksi monipuolinen?
5. Vastasiko materiaali odotuksia?
6. Ottiko materiaali huomioon nuoren elämän ja lähtökohdat? Perustele.
7. Miten isokset ottivat materiaalin vastaan?
8. Miten riparilaiset suhtautuivat aamujumiksiin? (osallistuminen, toteuttaminen)
9. Jotakin muuta, mitä haluaisit sanoa?